

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

פרשת תרומה כו שבט - ב אדר | דף היומי - עבודה זרה כו - לג | משנה ברוכה - סימן ש"א טעף חי' עד טעף כיג | מוסר - נבדו שמים פרק ב' אות יי עד סוף פרק ד' | קנין חכמה - פרק ג משנה יא עד משנה יג יסייג לחכמה שתיקה'

יום המישי כ"ג שבט תשע"ה | פניני פרשת משפטים | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

עיר	ירושלים	בני ברק	מודיעין ע.	חיפה	ב. שמש	אלעד	ב"ש	צפת	ביתר ע.
כניסת שבת	16:45	17:00	16:55	16:52	16:44	16:53	17:04	16:53	16:45
יציאת שבת	17:58	18:00	17:59	17:58	17:59	17:59	18:01	17:56	17:59
ר"ת	18:38	18:34	18:37	18:34	18:37	18:35	18:39	18:30	18:38

מצורף מדי שבוע למנויי חוברת כל העולמים

Dirshu
דרשו ד' ועזו
קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה

בליל פורים, היה חתול שניסה להיכנס כל הזמן לביתו הישן, בקומת קרקע שברח' נעמי 4, ולא נתנו לו להיכנס. גירשוהו והוא חזר שוב ושוב. שאלו את סבא מה לעשות, עד שאמר: "הניחוהו שיכנס". נכנס החתול בסערה לתוך המון האנשים שהתכנסו בסלון הפנימי, הלך מתחת השולחן עד למרגלותיו של סבא ועמד שם

ליומא דהילולא של הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל, מאת נכדו הרב מרדכי שמואל בהגרצ"י אדלשטיין שליט"א

רבים רבים נגשים ומבקשים סיפורי 'מופתים' עליו. מיד אני נזכר בסיפור שהיה חביב, עליו שהרבי משינאווא אמר על אביו ה'דברי חיים', שיותר מהסיפורים על המופתים שהיו, יכול לספר על סיפורי מופתים שאנשים ממציאים ולא קרו. אמנם היו והיו 'מופתים' שראינו בעינינו. לדוגמא אותו מופת שראה לעיני עם רב, ואני בתוכם, בליל פורים שנת תשנ"ט, כאשר היה חתול שניסה להיכנס כל הזמן לביתו הישן, בקומת קרקע שברח' נעמי 4, ולא נתנו לו להיכנס. גירשוהו והוא חזר שוב ושוב. שאלו את סבא מה לעשות, עד שאמר באיזשהו שלב שניחוהו להיכנס. נכנס החתול בסערה לתוך המון האנשים שהתכנסו בסלון הפנימי, הלך מתחת השולחן עד למרגלותיו של סבא ועמד שם. ואז אמר סבא לכל הציבור שיקראו אתו אחד מפרקי 'למנצח' שבתהילים, וכשסיימו אמרו כולם "מחול לך!", ובפתע פתאום נסתלק החתול החוצה. היו שהעידו שמיד אח"כ נדרס בכביש הסמוך לבית. כל זה היה לעיני עשרות רבות של אנשים.

עד כאן כדי להשביע רצון האנשים הדורשים מופתים, אך במשפחה תמיד ידעו מהו המופת הגדול, וזכורני איך לפני שנים רבות בא אחד ודיבר על מופתי הרב, וענה לו אחד מהנכדים הדרדקים: "אצלנו המופת הגדול זה לימוד תורה של הרב!". כמה שיבחו אז במשפחה את דבריו. כי כך הייתה ההרגשה תמיד, ותמיד ראינו את המשקלות שסבא נתן לכל דבר, מה חשוב ממה [וכמה פעמים יצא לשמוע מסבא את תגובת אביו הגרצ"י, כשסבא חזר בבחרותו מהישיבה בבני ברק, וסיפר 'מופתים' מהחזון איש, אחרי שניים שלושה מופתים עצרו אביו ואמר: "אני אגיד מהו המופת הגדול של החזון איש, יותר מכל המופתים! המופת הגדול הוא, שהוא יגע בכל התורה וניתן לדבר איתו בכל סדרי הש"ס!"]. בכל מקום יש לו מה להוסיף ולהאיר, ובאמת אני נזכר במה שאמר על עצמו אחד החכמים, שבילדותו חשב שעיקר העבודה והמעלה זו יראת שמיים, אחר כך חשב שעיקר העבודה זה לימוד תורה, וכשהתבגר עוד יותר הבין שעיקר הן מידות טובות. וידוע שרבי ישראל סלנטר אמר, שיותר קשה לשבור מידה אחת מללמוד את כל הש"ס. אני חשב שבמבט של בגרות, אפשר לומר על סבא שהיה בבחינת 'מופת הדור' במה שהיה אוהבו. המידות טובות המופלאות, האהבה העצומה לכל בריה, ענוותן, שפל ברך ולא מחזיק טיבותא לנפשיה. זהו המופת הגדול של סבא! סבא היה מספר את הסיפור על הדיבוק שהיה בימי הגאון מוילנא, ששאלו אותו מי הנסתרים שבדור, ומנה את הגאון כמדומני במספר שש. וכששאלוהו "הרי הוא גלוי ומפורסם", ענה הדיבוק: "כל מה שמפורסם זה רק אפס

המשך בעמוד 5 <<<

פעם נשאל על ידי מאן דהוא, אם דרכו לפתוח מקרר בשבת, והשיב שאינו פותח את המקרר גם בימי החול, שכן לא מזדמן לו הדבר. ובאמת היה זה דבר נדיר שרבינו יגש למקרר עצמו. אמנם היות והוציא מפיו מילה כזו, שאינו פותח את המקרר, נזהר מאז והלאה כל ימיו מלפתוח את המקרר...

גאב"ד טשעבין, הגאון רבי דב בעריש וזידענפלד זצוק"ל, על האמת והשקר

"מדבר שקר תרחק" (שמות כ"ג, ז')
המכתב שחזר

כתב. והיות ובשעתו אמר ש'איני כותב', למרות שכוונתו הייתה רק לאותו מעמד, מכל מקום אינו רוצה לשנות מדבריו.

'כך יבינו שהוכרחתי לתת הסכמה...'

כידוע, רבינו היה מרבה בנתינת המלצות והסכמות, וסיפר רבי יהושע לוי, שפעם הגיע לרבינו ספרו של מחבר אחד, שרבינו התלבט מאוד אם לתת לו הסכמה, שכן מסיבות כל שהן התנגד לתוכן הספר, והתלבט איך להמנע מלהסכים, בלא להעליב את אותו יהודי. לבסוף אמר: 'אני אכתוב את נוסח ההמלצה, ואדגיש מאד את ידידותו איתי, ואז יבין כל רואה שהוכרחתי לתת לו מכתב, ואין ראייה שאני מסכים עם דבריו.'

'מדבר שקר תרחק'

היה יהודי שהיה ממציא סיפורים ושמעותות ודברי שקר וגוזמא בשם רבינו, וכשהיה נכנס לבית רבינו, היה יושב רבינו בפחד ושוקק ולא מדבר, בכדי שלא ישמע הנ"ל דברים וישקר.

פעם נכנס לבית רבינו יהודי ובידו זוג תפילין, ואמר שהתפילין הללו ירושה הן אצלו, ומקובל שהיו שייכים להבעש"ט הק'. התרגשות גדולה נפלה על כל הנוכחים, שהתקבצו לראות את התפילין, ולזכות לנגוע בהן ולנשקן. כעבור זמן קצר מאוד, בעיצומה של ההתרגשות, קם רבינו ועזב את החדר.

אחרי שעזב אותו יהודי את הבית ושככה ההתרגשות, אמר רבינו למקורבו רבי אליהו קרויטוויט: "לא יכולתי לסבול איך שכל אחד נוגע בתפילין. ממה נפשך, אם תפילין אלו היו אמנם שייכות להבעש"ט, איך שייך בקלות כזו לגעת בהן? ואם שקר ענתה בו ותפילין אלו אינן של הבעש"ט, איך אסבול את השקר? לכן עזבתי את החדר."

והוסיף שאצל כ"ק אדמו"ר רבי דוד משה מטשורטקוב, היו זוג התפילין של זקנו הקדוש המגיד ממעזריטש, והיה מניחן באימה וביראה פעם אחת ויחידה בשנה, בערב יום הקדוש יום הכיפורים, אחר הכנה רבה שהיה עורך לזה.

'כל ימי נזהרתי שלא להוציא דבר שקר מפיו'

סיפר הרה"ח רבי ישי מנדל, שנכנס פעם לשאול את רבינו אודות ניתוח. רבינו סבר שהוא בא לשאול 'רעבישע שאלה', האם לעשות את הניתוח או לא, תפס את זקנו והחל לומר כמדבר לעצמו: "כל ימי נזהרתי שלא להוציא דבר שקר מפיו, ודווקא עכשיו, כשזקני כבר לגמרי לבן, אומר לו תשובה לשאלה כזו?", ורק כשהסביר שבא לשאול שאלה הלכתית, והציג את צדדי השאלה ואת אחוזי הסיכון בניתוח, הסכים רבינו להזדקק לשאלה, פסק את פסקו, ואף הראה לו בכמה שו"תים מה שהכריעו בנידון דומה.

לדבוק במידת האמת

סיפר הג"ר אהרן ישעי' רוטר, שכשהחלו להגיעו השילומים ממשלת גרמניה, היה צריך לחתום בהצהרה מעין שבועה, שכל מה שמצהירים הינו אמת. היו שהתירו לעצמם לכתוב דברים לא מדוייקים, וטענו שגרמניה חייבת הרבה יותר מכל תשלום שישלמו. הוא נכנס לשאול את רבינו, והורה לו שלא להצהיר על דבר שאינו מדוייק לגמרי, ובירך אותו שתהיה לו הכנסה ממקום אחר.

כיוצא בדבר סיפר אחד הרבנים, שהתעוררה בלבו שאלה כזו, שהיה יכול לקבל מכספי השילומים הון רב, אלא שהיה צריך להצהיר שעבר את הגבול שבועיים אחרי שעבר, והסתפק אם לשקר, שכן מצד אחד זה שקר, אולם מאידך אולי מותר לשקר, ומצידו תהיה בזה השתדלות לפרנסתו. שאל את הרב מבריסק והוא לא רצה להכריע, ושלחו לרבינו שענה על השאלה: "לדעתי אין מצוות השתדלות על ידי שקר!".

אירע פעם שהנהלת ישיבת 'חיי עולם' שעמד בנשיאותה, החליטה במכתביה לאחד מנדיביה הקבועים, להוסיף תוארי כבוד בכדי לכבדו. כשהביאו את המכתב לרבינו בכדי שיחתום עליו, הבחין שהתארים מוגזמים, והעיר להם על כך שאין דעתו נוחה מגוזמא זו, אך כשראה שהם מאד חפצים בכך, חתם. כעבור חודש חזר המכתב בחזרה. והיה זה פלא פלאות, שאותו נדיב היה נדיב קבוע, ומעולם לא חזרו מכתבים ממעונו, ובדיק בפעם זו שרבינו לא רצה לחתום, חזר המכתב, ונתקיים רצונו שאותו נדיב לא קיבל מכתב זה. רבינו, שהיה איש אמת בכל מעשיו, לא היה סובל את אלו המרמים אחרים, ולא כ"ש את עצמן. פעם ביקר אצלו רב אחד שעלה באותה תקופה ארצה,

ובתוך דבריו דיבר על הזכות הגדולה להתגורר בירושלים. בתוך הדברים התפעל ואמר: "אה, ירושלימ'ער לופט, אה אה, ירושלימ'ער קדושה" (אה, האוויר של ירושלים, אה אה הקדושה של ירושלים), והוסיף עוד דיבורים בסגנון זה. מלמל רבינו לעצמו: 'אני איני מרגיש כלום'.

כעבור תקופה קצרה, הפליג אותו רב לחו"ל כדי לקבל שם משרה רבנית, שחק רבינו ואמר: "פלא, הוא מרגיש כ"כ את קדושת ירושלים, ואח"כ עוזב לחו"ל". פעם אמר למקורבו, הרה"ח רבי אליהו קרויטוויט, שכשנכנס יהודי לדבר איתו,

יהיה מי שיהיה, הוא נהנה לשוחח איתו ולשמע את אשר על לבו. אולם כשנכנס אדם, ובהכנסו נעמד ליד המזוזה ומנשק יפה את המזוזה, וכשנכנס לחדר, ניגש לארון הקודש ומנשק את הפרוכת (בביתו היה ארון קודש, שכן התקיים בבית מניין תפילה), "במקרה כזה יש לי את ההרגשה שהוא רוצה לרמות אותי (ער וויל מי באגאנבענען), ואני נזהר".

ומספר רבי אליהו שאכן, כשנכנסו אנשים מסוג זה, הבחין שרבינו כמעט ולא דיבר איתם, ועכ"פ לא הרחיב את הדיבור, אלא אמר דברי נימוסין בלבד.

מדוע נמנע רבינו כל ימיו לפתוח את המקרר

פעם נשאל על ידי מאן דהוא, אם דרכו לפתוח מקרר בשבת. והשיב שבכלל אינו פותח את המקרר גם בימי החול, שכן לא מזדמן לו הדבר. ובאמת היה זה דבר נדיר שרבינו יגש למקרר עצמו. אמנם, היות והוציא מפיו מילה כזו שאינו פותח את המקרר, נזהר מאז והלאה כל ימיו מלפתוח את המקרר, גם כשנצרך לכך.

כשהיו מכבדים את רבינו לכתוב אות בסיום כתיבת ספר תורה חדש, היה מסרב ובמקום זה היה מבקש לעשות את הסופר לשליח עבורו בכתיבת האות. כשנשאל פעם לפשר הנהגה זו, סיפר שאירע פעם בחו"ל שהשתתף בהכנסת ספר תורה, שתרם יהודי שחתנו היה מחלל שבת, והיות וחשש רבינו שגם הלה יכתוב אות בספר התורה, לכן אמר שאינו כותב אות, והוא מבקש מהסופר יהיה שלוחו. בעקבות זאת עשו כל הנאספים כמוהו, והלה ג"כ לא

ניגש היהודי ואמר לר' איסר זלמן בתמימות: "אף פעם לא שמענו שהרב'ה צועק... לא הכרנו כך את הרבי, אבל אם באמת הרב יודע לצעוק, למה לא ללכת ברחוב יפו בשבת, שם פתוחות חנויות, ולצעוק שם גם כן... למחות על חילול שבת קודש בפרהסייה?", ר' איסר זלמן לא ענה לו

הגאון הצדיק רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל, על מידת השמיעה אצל גדולי ישראל

"פי אם שמוע תשמע בקלוי" (שמות כ"ג, כ"ב)

תשמעו מעשה. הייליגער רבי איסר זלמן מלצר זכרוננו לברכה, בהיותו בחוץ לארץ היה הרב של העיר סלוצק - 'הסלוצקער רב', אבל כאן שימש כראש ישיבת 'עץ חיים' והתגורר בבתי ברוידא. לא הרחק ממנו התגורר הצדיק רבי אריה לוי. לפני מעריב של מוצאי שבת, רבי אריה היה אומר דרשה קבועה למתפללי בית הכנסת. כאשר רבי איסר זלמן זצ"ל היה מקדים לבוא למעריב, ישב ושמע את הדרשה של רבי אריה, ורבי אריה, אם רצונכם לדעת - היה תלמיד שלו בעיירה סלוצק בחו"ל.

אחת מנשות השומעים בקשה פעם מרבי אריה, אם הוא יכול לדבר בדרשה לפני צאת השבת על זהירות בכבוד אשתו, כי בעלה מתנהגת אתה שלא כראוי... האם מוכן הוא לדבר לא ישירות עם בעלה, אבל לעורר את הנושא, ואולי יועילו הדברים שבעלה ישפר את התנהגותו כלפיה.

"וודאי, מה השאלה? אדבר!" - אמר. וכך היה. בדרשה הקרובה דיבר עד כמה חשוב ומוכרח הוא 'שלום הבית', וכמה גדול החיוב של "אוהבה כגופו ומכבדה יותר מגופו". כך האריך בנועם דברותיו שיצאו מהלב. ר' איסר זלמן בא מוקדם, התיישב להאזין ושמע כי ר' אריה מדבר על שלום בית. הוא הקשיב לדברים ברצינות ובכבוד ראש.

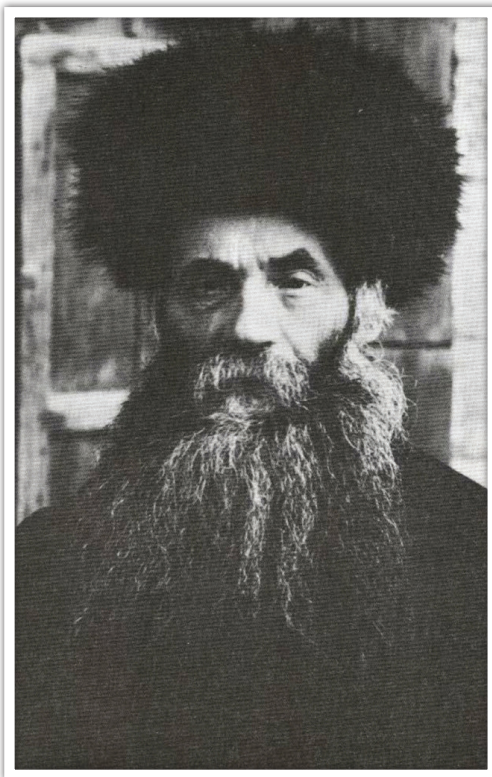
אחרי מעריב ניגש ר' איסר זלמן אל ר' אריה ואמר: "תזכו למצוות! תודה רבה לכם! בודאי התכוונתם גם אלי, והנכם צודקים שעוררתם את העניין, אומר לכם את האמת... אנשים עסוקים עם התלמידים כל הזמן, כל יום בישיבה ו... באמת לפעמים לא שמים לב שצריכים לכבדה... תזכו למצוות ר' אריה!". ר' אריה לוי נבהל: "חלילה! וכי אני התכוונתי לרב'ה? חס ושלום!", והוא אומר לו: "יישר כוח, תזכו למצוות!". זה היה ר' איסר זלמן, כפי ששמעתי את הסיפור מר' שלום שבדרון.

יתכן שההוא שאליו ר' אריה התכוון באמת בדרשה, לא שם את ליבו לדברים, ואם אנחנו היינו יושבים שם, אולי גם אנו היינו חושבים כל עת הדרשה: "אלינו הוא לא מתכוון, אנחנו בסדר", אבל ר' איסר זלמן שמע!... על כוח השמיעה שלו ידוע לי סיפור נוסף: רבי יעקב שוב שליט"א, תלמיד חכם גדול, למד בישיבת 'עץ חיים', ושמע את הסיפור מפי תלמידים שלמדו שם בחיי רבי איסר זלמן, והיו בעת מעשה.

בשעתו היה בירושלים רב שחכמי ישראל לא סברו איתו. הוא היה תלמיד חכם ורבי איסר זלמן ז"ע אחז שאסור לבזות אותו... בירושלים היו גם נערים ליידיגייערס - ריקנים, שאין להם מה לעשות. הם רצו להתלוצץ מאותו רב שאין רוח חכמים נוחה הימנו, ובד בבד החליטו גם לצער את רבי איסר זלמן. "שקצים", בשלמה לגבי הרב ההוא שאין רוח חכמים נוחה הימנו, אתם חושבים שמותר לכם להתלוצץ עליו. מי יודע? אבל מה אתם רוצים מרבי איסר זלמן? תשמעו מה הם עשו: ליד המדרגות שעולים לבית הכנסת בבתי ברוידא, הם תלו תמונה של אותו רב... והנערים ערכו ביניהם תחרות, מי ידע לזרוק אבן, ולפגוע בדיוק על העין שלו... הם כיוונו את רגע המשחק בדיוק לשעה שר' איסר זלמן יעלה לבית הכנסת, כדי להכעיס אותו... ר' איסר זלמן התקרב, והנה רואה הוא שעומדים שורה של ילדים עם נערים

ובחורים, וזורקים אבנים, וכל אחד אומר - "אה... כמעט פגעתי במצחו... אני קלעתי...". הוא הביט וראה כי הם זורקים על התמונה אבנים לפגוע בדיוק, והקים צעקות: "בזיון תלמיד חכם! והמבזה תלמיד חכם אין לו חלק לעולם הבא!...".

ניגש אליו אחר כך יהודי, דווקא צדיק, ואמר לר' איסר זלמן בתמימות [ידוע לי שמו של הצדיק ההוא]: "רב'ה! אף פעם לא שמענו שהרב'ה צועק... לא הכרנו כך את הרבי, אבל הנה אם באמת הרב יודע לצעוק, למה לא ללכת ברחוב יפו בשבת, שם פתוחות חנויות, ולצעוק שם גם כן... למחות על חילול שבת קודש בפרהסייה?".

ר' איסר זלמן לא ענה לו. בשבת בבוקר, באמצע הסעודה, נשמעות דפיקות על הדלת של היהודי ההוא (שהיה גם תלמיד של ר' איסר זלמן). פתח את הדלת ונעצר משתומם: רבי איסר זלמן מלצר, ראש הישיבה הישש, בפתח הבית!

"רבי! מדוע הרבי לא שלח לקרוא לי וטרח עד כאן? ומדוע בכלל טרח, לשם מה? מה רצונכם?". - "לא,

זה כלום הטירחה, אני אגיד לך את האמת, אמרת לי מדוע שלא אלך לצעוק על החנויות ברחוב יפו. חשבת, ואתה באמת צודק, אבל אינני יודע היכן ללכת... אז בבקשה בוא נלך יחד, ותראה לי היכן צריכים להעיר ולהתריע". וכמובן הלכו ביחד...

האוזן של רבי איסר זלמן, גדול הדור, הייתה אוזן עם שמיעה מיוחדת. כמובן שהענווה שלו - חד בדרא! אבל גם כח השמיעה, מבהיל. "שמעו ותחי נפשכם".

(מתוך 'חי ראובן')

מאן לעשות את העסקה עם הישיבות, אולם בהתערבותו של הג"ר יחזקאל אברמסקי, שנפגש עם השגריר האמריקאי, הוסכם שזה יכלול גם את הישיבות, והיות ורישומי הישיבה היו מדוייקים בדיוק נמרץ, נתקבל סכום עצום, שהיה חלק גדול מהסכום שהיה נזקק לבניין הישיבה, והוברר שבעקבות העובדה ששמרו על הכללים המדוייקים, יצאו נשכרים.

(מתוך הספר 'שר התורה')

<< המשך מעמוד קודם

סיפר רבי אברהם משה קרויזר, שרבינו הקפיד כל השנים שהישיבה (טשעבין) לא תעבור על חוקי המדינה, וכל כספי הישיבה היו מתנהלים בדיוק נמרץ לפי הכללים, גם אם היה נראה לפעמים שהישיבה מפסידה כסף רב.

באותם ימים, כמה שנים אחרי קום המדינה, יצא שר האוצר מ'מצב מצ'ינג', והיינו שכל כסף שמביאים ארצה, מקבלים כנגדו סכום מהמדינה. בתחילה

מרן רבי יהושע לייב לחם בעירו כנגד המשכילים. כדי להיפטר ממנו, הכניסו לביתו כסף מזוייף והלשינו עליו. הוא היה צפוי לעונש מוות. בני העיר שכרו את עוה"ד הכי גדול. הוא נפגש עם רבי יהושע לייב בכלא. רבי יהושע לייב דיבר עם העיניים למטה, כי לא רצה להביט בפני רשע...

הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א, רב שכונת 'עזרת תורה', על מידת האמת של גדולי ישראל

"מְדַבֵּר שְׁקַר תִּרְחַק" (שמות כ"ג, ז')

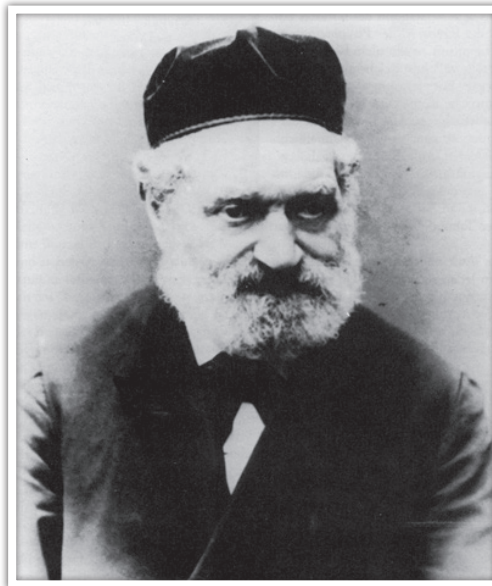
"בערך כך וכך". כמו כן סיפר, שכאשר רבי אליהו היה שליח ציבור בימים הנוראים ואמר "הנני העני ממעש", לא המשיך "נרעש ונפחד", כי סבר שאין זה נכון.

רבי שלום שבדרון היה נוהג לפני שאמר "הנני העני ממעש" לומר: "במחזור כתוב", ואח"כ המשיך "העני ממעש".

איש אמת כולם מעריכים

ל'איש אמת' יש הערכה, כמו שמצינו אצל משה: "גם האיש משה גדול מאד בארץ מצרים בעיני עבדי פרעה ובעיני העם". לכאורה, הרי משה הביא להם ייסורים ועונשים, ואיך העריכו אותו? מבאר הרמב"ן שם, שאם מכירים שדברי האיש הם 'אמת', הגם שסובל מזה השומע, בכל זאת מעריכו ומכבדו, כי 'דבר אמת' מעריכים כולם.

מרן רבי יהושע לייב לחם בעירו כנגד המשכילים. כדי להיפטר ממנו הכניסו לביתו כסף מזוייף, והלשינו עליו. הוא היה צפוי לעונש מוות. בני העיר שכרו את עורך הדין הכי גדול. הוא נפגש עם רבי יהושע לייב בכלא. רבי יהושע לייב דיבר עם העיניים למטה, כי לא רצה להביט בפני רשע. כשהגיע המשפט אמר עוה"ד: "לפני הכל אני רוצה לתת רקע על אדם זה", והוא סיפר: "תראו, אדם זה נמצא תחת ידי,

וידוע שרק אני יכול להצילו ממות, ואעפ"כ לא רצה להביט בפני, כי לדעתו אני רשע... האם הוא צדיק או לא? איך תחשדו אותו לרשע?". השופט קיבל את ההוכחה, ומיד זיכהו...

החפץ חיים בא למשפט, להעיד עדות אופי על תלמיד שחשדוהו למרגל. לפני כן הציג עוה"ד את החפץ חיים, ואמר: "תראה עם מי יש לך עסק! שמעתי שכששולח ספר ע"י שליח, לוקח תחילה בול וקרעו, לא להפסיד למדינה... אמר השופט: "ואתה מאמין לסיפור?". אמר עוה"ד: "אני לא יודע, אבל עלי ועליך לא מספרים כך..."

האמת של רבי עזריאל הילדסהיימר

רבי עזריאל הילדסהיימר היה נוהג לעשן הרבה בכל ימות החול. פעם נפגש עם שר רם מעלה ביום שבת, כדי להשתדל למען אחיו היהודים, הנתונים בצרה ובשביה. רחש אליו השר חיבה יתירה, וכיבדו בסיגריה. "אדוני השר", התנצל רבי עזריאל, "אין אני מעשן!". לאחר שיצא מפיו משפט זה, עד יומו האחרון לא בא עוד לפיו מעלה עשן כל שהוא...

מידת האמת של הרה"צ רבי אליהו לופיאן

סיפר אבא זצ"ל, על רבו רבי אליהו, שהיה מקפיד כל כך לומר אמת. כששאלוהו "מה השעה?", חשש שמא אין השעה מדוייקת, ואמר תמיד:

מהאמת לא מפסידים

אבי זצ"ל סיפר: יהודי הגיע למרן רבי יחזקאל אברמסקי, ואמר לו: "אני צריך לחתן בן ואין לי כסף. באתי לשאול, אולי אפשר לקבל אצל הרב תמיכה חשובה?". אומר לו רבי יחזקאל אברמסקי: "תבואו בעוד כמה ימים, אני אדבר עם גביר כלשהו, אולי אקבל בשבילכם דבר חשוב". עברו יומיים, היה אז שבעה עשר בתמוז. היהודי דופק שוב. אומר לו רבי יחזקאל אברמסקי: "כן! כבר דברתי עם איזה גביר, יש לי את הכסף בשבילכם!", והוא נותן לו את הכסף נתניה יפה.

אח"כ שאל רבי יחזקאל את היהודי: "דבר אחד אני לא מבין, למה הייתם צריכים להתאמץ לבוא היום באמצע התענית, באמצע הצום? יכולתם לבוא מחר, הכסף ממילא היה מוכן בשבילכם!". הטבע של אלו שמבקשים כסף, הם עושים את כל המצב שחור: 'אין לי ואני ממש מת מרעב נורא'. אמר היהודי: "אני אגיד לרבי למה באתי היום. היום קבלתי נתניה גדולה של כסף, מאיזה קרוב שלי מחוץ לארץ, סכום גדול מאוד של כסף, ואני צריך מחר להחזיר חוב גדול לחתונה.

חשבתי שבצירוף של הכסף של הרב אני אולי אוכל לשלם ולהחזיר את החוב". רבי יחזקאל אברמסקי כל כך התפעל ממנו, מהאמת שלו. למה אתה צריך להגיד שקיבלת נתניה גדולה? ההיפך! אולי אני יתן לך פחות... אלא שהאמת היא, שהוא קיבל היום נתניה גדולה, וזה האמת! הוא חישבן שעם הכסף הזה והכסף הזה ביחד, הוא יכול להחזיר את החוב. הוא כל כך התפעל ממנו, עד כדי שהכניסו לחדרו ורוקן את כיסו, את הארנק שלו, והוסיף לו עוד כסף. "אם אתה אומר את האמת קח לך עוד, אם אתה באמת איש האמת אז אני נותן לך עוד כסף!".

תורת אמת

התורה היא תורת אמת כמו שנאמר: "ונתן לנו תורת אמת". אמרו במדרש, שבתחילת הבריאה מרומזת מידת האמת: "ברא אלוקים את" - ס"ת 'אמת', וכן בסוף הבריאה מרומזת מידת האמת: "ברא אלוקים לעשות".

התורה מתחילה ב"אנוכי" בא', משניות מתחיל במ' "מאימתי", הגמ' מתחילה באות ת' וזהו "תנא" - והן אותיות 'אמת'...

גם רש"י מתחיל בא' ומסיים התורה באות ת', ובאמצע הוא מ' (עה"פ "וכל הולך על גחון", שהוא חצי התורה מפרש רש"י "מעיים" שהיא אות מ'), נמצא שהן אותיות 'אמת'.

(מתוך מידות והנהגות טובות)

כאשר יצא מהמלון, נזכר ששכח במלון חפץ יקר מאוד. הוא שאל את חבריו הנוסעים אם הם מוכנים לחזור למלון. הכל הסכימו. חוץ מאחד, שנימק את סירובו בכך שהשעה הזו תתבזבז לריק, ובמקום שיוכל להתפלל שעה נוספת על קבר הצדיק, יצטרך עתה לבזבז את הזמן על הנסיעה למלון

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על תפילות ומצוות

מהמלון, בדרך לקברו של אחד הצדיקים, נזכר ששכח במלון חפץ יקר מאוד, ושאל את חבריו הנוסעים אם הם מוכנים לשוב על עקבותיהם ולחזור למלון, כדי שיוכל לקחת את החפץ. הם כבר הרחיקו מהמלון נסיעה של מחצית השעה, כך שהסכמה זו של הנוסעים, הייתה אמורה לעלות להם בשעה תמימה.

הכל הסכימו. חוץ מאדם אחד, שנימק את סירובו בכך שהשעה הזו תתבזבז לריק, ובמקום שיוכל להתפלל שעה נוספת על קבר הצדיק, יצטרך עתה לבזבז את הזמן על הנסיעה למלון, וחזרה. שאלתו של האיש שבא אליי הייתה, האם הסרבן הלז עשה כשורה, או לא. לאחר ששמעתי מי הוא הצדיק שעל קברו היו אמורים להשתטח, הוספתי ואמרתי, שכיון שצדיק זה הקפיד מאוד על עניין השבת אבדה ועורר על כך בספריו, הרי ממילא כשיבוא הסרבן ההוא להתפלל על קברו, הוא ישמש לו... קטיגור ומזכרת עוון, מפני שלא סייע בהשבת האבדה שלך.

אם רוב האנשים היו מביעים את סירובם, זו כבר בעיה. אבל ברגע שהכל הסכימו לחזור על עקבותיהם, היה אסור ליהודי ההוא להתנגד.

(מתוך הספר 'שמחה בבית' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

ה'השב תשיבנו לו' (שמות כ"ג, ד')

בא אליי יהודי, וסיפר שכבר לפני כמה שבועות סיכם עם חברת נסיעות על נסיעה לקברי צדיקים במרוקו, והנה לפתע כאשר שמעה רעייתו על התוכנית, ביקשה ממנו בכל לשון להימנע מהנסיעה.

"היא נימקה את בקשתה בכך שהמקום מסוכן מבחינה ביטחונית", מספר הבעל, "ואמרה שלאחר ששמעה ממני שחיילים מרוקניים ילכו איתנו לכל אורך הדרך, הבינה שיש סיבה לשמור... ומכיוון שכך, היא פוחדת מאוד, ומבקשת שלא אסע. אני חרדה לשלומך", אמרה האישה."

שאלתו של האיש הייתה האם עליו לציית לאשתו, ותשובתי הייתה שבוודאי אסור לו לנסוע.

הוא ציית להוראה, והודיע על ביטול הנסיעה.

כעבור מספר ימים הגיע שוב, וסיפר שכאשר ראתה אשתו עד כמה הוא מצטער על הביטול, חזרה בה מבקשתה, ואמרה שהיא מרשה לו לנסוע. "אם כן", אמרתי לו, "בוודאי שעכשיו הנך יכול לנסוע!"

העיקרון הוא, שאם נסיעה לקברי צדיקים גורמת צער וחרדה לעקרת הבית, הרי שבוודאי יש להימנע מכך, אחרת תהיה זו בגדר מצוה הבאה בעבירה, וגם התפילות שיתפלל הבעל על קברי הצדיקים, ספק רב אם תענינה במצב שכזה. אבל אם היא השתכנעה בנחיצות הנסיעה, ומוכנה לכך, אין כמוהו כל בעיה שהבעל ייסע.

רק אחד התנגד

כשחזר האיש ממרוקו, הייתה שאלה נוספת בפיו: הוא סיפר שכאשר יצא

קו השיעורים של דרשו

077-2222-666 או *4992

נשאר עם התורה אהובתו, גם אם הייתה עוברת שעה ויותר, הייתי זוכה עדיין ליהנות מזיו תורתו. אך ברגע שנכנסה 'אהבת הבריות' וגבתה את חובה, אני יצאתי נקי לצערי.

ר' אליהו לופיאן הוסיף למימרה המפורסמת הנ"ל של ר' ישראל, שר' איצלה בלאזר העיד, שבשביל ר' ישראל לשבור מידה רעה היה דומה לשתית כוס מים. ואנחנו הקטנים לא יודעים להעיד על הסבא בניסתרותו הרבה, אמנם לעין בשר פשוטה, לאינשי דעלמא, היה נראה בסבלנותו לכל, כשותה מים לצמאו, עד כדי שאנשים יצאו בתחושה שהם גורמים לו הנאה בשיחתם ובנכחותם. ולכשתימצי לומר, באמת באהבתו העצומה, גרמו לו נחת רוח בהנאתם.

(מתוך עלון 'גאון יעקב' כ"ט שבט התשע"ז)

יעו לקבלת קהל של הרב (שגם היא הייתה למעלה מהזמן, כידוע לכולם, עד השנה האחרונה ממש), אמרתי להן: "קבלת הקהל היא מחר ולא היום", אמרו לי: "מה נעשה? הגענו במיוחד מירושלים!". הלכתי לשאול את הסבא, והוא אמר ש'למד' להגיד גם 'לא' לאנשים (ניתן ללמוד טובא בלמידה זו ואכ"מ), "תגיד להן שאני באמצע שיעור ושאי אפשר!". אני ב'רחמי' אמרתי לו: "אבל הן הגיעו מירושלים במיוחד!", אז הוא נכנע לבקשתי ואמר לי: "תגיד להן שייכנסו, אבל שיהיה בעמידה ולשתי דקות!". ואז ראיתי כמה היה הסבא 'חכם הרואה את הנולד' ובהכירו את טבעו, כנראה ידע שאצלו בפועל לא שייך שתי דקות, ובסוף התארכו הדברים בעמידה לכחצי שעה, ואולי יותר (וכפי שזכור לי לא היו אלו ענינים שב'פיקוח נפש', אך בכל צרתם לו צר כבפיקוחו). אז אמר לי: "עכשיו כבר מאוחר, ואי אפשר להמשיך ללמוד יחד". כמה לקח למדתי אז, כי הלא אני ידעתי, שאם היה

<< המשך מעמוד 1

תלמיד חכם חשוב שאלו פעם: "הרי להיות בעל הוראה צריך להיות מונח בזה כל הזמן, והלא רבינו עסוק בעיקר בענייני הנלמד בישיבה?". ענה לו רבינו, שמלבד שאין בכך כל סתירה, עוד ישנה סייעתא דשמיא מיוחדת לפסוק כפי שצריך

הגאון רבי פנחס שיינברג זצוק"ל, בתפקיד מורה הוראה ופוסק הלכה

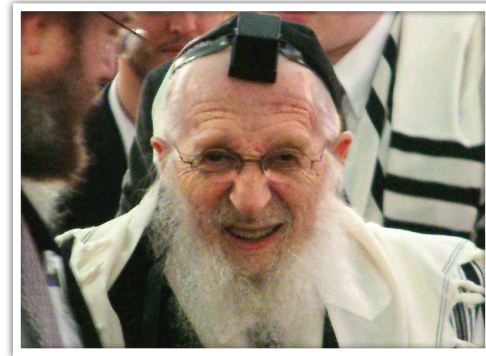
"ואלה המשפטים אשר תשים" (שמות כ"א, א')

דמותו התורנית כמורה הוראה ופוסק הלכה, הייתה מורכבת מבהירות ובקיאיות מופלאה. פיקחות נדירה הן בהבנת המקרה לגופו והן בפרקטיות של הנחלת ההוראה. וכן בחלק הנחוץ למורה הוראה בישראל לא לחשוש מ"מה יאמרו" בגדר של "לא תגורו מפני איש", יחד עם להיות בעל לב רגיש להפליא ברגישות הזולת.

כוחו הרב בענייני תשובות בבקיאיות מופלאה, בכל חלקי השולחן ערוך ונושאי כליו, כתבי השו"תים וגדולי הפוסקים בהלכה, למרות שעיקר עיסוקו במשך היום היה בלימודי הישיבה, הראו את כוחו העצום בהלכה. הדבר היה בולט כאשר היו באים לשאול אותו בהלכה, בשעות בין הסדרים בצהריים, כשהיה יושב וכותב את האגרא דשמעתא וה'מילואי אבן'. תוך כדי שצלל במים אדירים של החידושי שמעתא, היו ניגשים עם שאלות בהלכה בנושאים שונים לגמרי בכל מקצועות ההוראה. דרכו הייתה שהיה עוזב את העט לרגע קט, שומע ומשיב במלוא הבהירות והסבלנות, ובין רגע חוזר לצלול. כעבור כמה דקות שוב ניגש מאן דהוא, ורבינו שוב עונה ושוב צולל.

בקיאותו ובהירותו לא היו רק בכל התורה, מהסוגיות והפוסקים ועד גדולי

האחרונים, גם בכל השאלות הנדירות והמתחדשות הייתה לו דעה בהירה וצלולה להפליא, כך שבכל שאלה שנשאלה, גם בשאלות שהתחדשו בדורינו, הייתה לו התשובה בבהירות למעשה. למרות זאת העדיף תמיד לראות את הדברים שוב בפנים. עובדה מופלאה סיפר

אחינו ואחד ממארחיו הקבועים, הרה"ג רבי צבי בג'נון: בעיבורה של שכונת בורו פארק בניו יורק, מתנוסס לתפארה בית מדרשם של חסידי קרלין. בית מדרש רחב מימדים באופן מיוחד. בימי חול המועד מתקיימים בבית מדרש, מדי יום ביומו, שיעורי תורה במעמד קהל רב, מפי גדולי תורה ופוסקי הלכה מפורסמים, כאשר בסוף השיעור מוקצב זמן לשאלות שונות בהלכה. באחת השנים הוזמן רבינו למסור שם שיעור. יום לפניו מסר שם שיעור אחד מהפוסקים המפורסמים בארה"ב, אלא שהוא ביקש שימסרו לו את השאלות שאמורים לשאול כמה ימים מראש, שכן מטבע הדברים שאלות שנשאלים הפוסקים בכזה מעמד, בנוכחות מאות משתתפים, אינן שאלות של מה בכך. לכן ביקש לקבל אותן מראש. כך הווי שאלות פוסק קיבל את השאלות וענה עליהן.

למחרת מסר רבינו את שיעורו שם במקום, ובסוף השאיר מקום לשאלות הלכתיות כפי המנהג שם. לפתע קם בחור מהקהל, והחל לשאול את אותן שאלות שנשאל הפוסק שהיה יום קודם. לתדהמת כולם רבינו ענה בבהירות על הכל. למעלה מזאת, הוא עוד הוסיף מראי מקומות רבים...

אחד ממורי ההוראה, שבמשך שנים הציב בפני רבינו שאלות שהגיעו לפתחו, סיפר שגם בשאלות נדירות ובלתי מצויות, בדרך כלל אמר לו רבינו מיד מראי מקומות לשאלה או לנידונים דומים. כך סיפר גם המשגיח הגה"צ רבי נח אורלוויק, שהיה פעם אחת בישיבה כשקיבל שבת, ולאחר מכן הבחין ששכח להתפלל מנחה. הוא שאל כמה תלמידי חכמים והם לא ידעו לענות לשאלה כזו. כשנכנס לרבינו פתח לו מיד את הספרים שדנים בזה, והציע ללכת לטטיבלאך, להקשיב לתפילת הש"ץ ובוזה לצאת ידי חובה.

תלמיד חכם חשוב שאלו פעם: "הרי להיות בעל הוראה צריך להיות מונח

בזה כל הזמן, והלא רבינו עסוק בעיקר בענייני הנלמד בישיבה, בהכנת שיעורים וכד'". ענה לו רבינו, שמלבד שאין בכך כל סתירה, עוד ישנה סייעתא דשמיא מיוחדת לפסוק כפי שצריך. כך סיפר הגאון רבי יעקב משה הלל, ראש ישיבת 'אהבת שלום', שהיה נוכח כאשר שאל משהו את רבינו, והוא פתח והראה לו תשובה לשאלתו מדברי ה'פרי מגדים'. רבי יעקב הבחין בחיך בזווית שפתיו של רבינו ושאלו על כך. ענה לו רבינו שראה בסייעתא דשמיא מיוחדת בתשובה זו, וכך הוא רואה תמיד, שלמרות שהוא מונח בעיקר בספרי לומדות, בכל זאת כאשר מזדמנת שאלה למעשה - מזדמן לו הפסק.

אין ספק שהדברים אמתיים, אולם למעשה בקיאותו של רבינו וההרגשה בכל נושא בכל התורה כולה, כאילו זה עתה למדו, היו מופלאים. סיפר אחד מחשובי תלמידיו, רב חשוב בכמה קהילות: "למדנו פעם קבוצת אברכים בישיבה הלכות טריפות. לאחר תקופה ארוכה שהשקענו בסימנים אלו, וחשנו שאנו יודעים היטב את החומר, סרנו למעונו להיבחן אצלו". אומר התלמיד: "לא אכחש אם אומר את שבליבי: חשבתי לעצמי, מן הסתם עכשיו, כשהשקענו כל כך הרבה מאמצים וכוחות, ואילו רבינו למד זאת לבטח לפני שנים כה רבות, שהרי ראשו ורובו בענייני נשים-נזיקין, בטח יהיה המבחן קל. אך כבר בשאלה הראשונה התבררה טעותי. מיד הבחנתי שאיננו מוצאים ידנו ורגלינו בשאלתו הסבוכה, הנוגעת לפרטי ההלכות ונושאי כלים במקום. התקשינו לענות, ורבינו באצילותו אומר לנו בטבעיות, כי ניתן אולי לקחת ספר שו"ע ולעיין בו שוב, ומאוחר יותר נוכל להמשיך לשוחח בהלכות אלו. הוא הראה עצמו כאילו הוא נצרך להתעסק עם חידושי בדבר מה...".

יסודיות ובהירות בהבנת השאלה

בשאלות המתחדשות, לא הסתפק בשמיעת חצאי דברים ושמועות, אלא היה מברר היטב הדברים. לפעמים ביקש שיביאו לו תרשימים וצוירים וכד', וכמה פעמים הלך לראות דברים טכניים שהיו נוגעים למעשה. כשראה דברים שיכול להיות מהם נפקותא להלכה, התעכב ללמוד את הדברים מקרוב. כאשר נדרש לשאלת דוד שמש בשבת, ביקש לדבר עם מהנדס של דוודי שמש, ואכן הגיע לישיבה מהנדס כזה. מספר רבי צבי זובין, שרבינו חקרו לפרטי פרטים, ומה שלא הבין שאל שוב ושוב ואפילו שאלות פשוטות, בלי להרגיש אי נעימות, בדיוק איך נגרם החימום, כדי להוציא מכך פסק הלכה ברור.

אך היו עניינים שסבר שהם עיקר ההלכה, כגון פיסטם באתרוג, שאותם הורה לכל שואליו בצורה ברורה ונחרצת. לאברך שהגיע לשאול על אתרוג בלי פיסטם, לא הסכים לענות. כשהתנצל האברך שאין לו כסף להידור זה, הביט רבינו על חליפתו ואמר: "אני רואה שחליפה יפה יש לך, ולמה אינך מעוניין שגם המצוה תהיה מהודרת?". מעניין לציין, רבינו היה מהראשונים שהחמירו בענין זה של פיסטם שיש בו חשש חסר.

בחכמה רבה נזהר בכל מעשה ומעשה, בידעו שמביטים עליו ולומדים ממנו הלכה למעשה. לפעמים כשנשאל שאלה ענה: "רב פלוני כבר פסק כך וכך, ב"ד פלוני פסק כך וכך". השואלים התפלאו, הלא באים לשמוע את דעתו, אלא שהוא נהג כך כדי שלא ילמדו ממנו, או משום שלא הכריע בזה, או שהייתה לו הנהגה מיוחדת, שלא רצה שילמדו אותה ממנו.

אירע פעם בתחילת החורף שלא ירדו גשמים, וכשהיה רבינו מתפלל בישיבה והגיע ל"שמע קולנו" היה מביט אל הקהל, שם התפללו כמה מחשובי תלמידיו, מורי הוראה בעצמם, כשואל אותם אם לומר תפילת "ועננו בורא עולם" או לא? והם אכן אמרו מה לעשות.

אחד התלמידים ניגש לאחר התפילה ושאל מה דעת רבינו עצמו, האם לומר או לא? אמר לו רבינו: "יש לי דעה, אולם איני רואה בזאת הוראה לרבים, אם לא אומר יצא קול 'הרב שיינברג סבור לא לומר', אם כן אומר יצא הקול 'הרב שיינברג סבור לומר' וגם זה לא נכון, לכן אני שואל ובוזה אין שום הכרעה מצדי".

(מתוך 'מגדלותיו ומרומתו')

אמר החתם סופר: "אילו היה הקב"ה הרב שלי, הייתי כמו משה רבינו. ואם תשאלו למה אין לי רב כמו שהיה למשה רבינו, אענה לכם שאינני משה רבינו... הקב"ה אינו לוקח כל אחד לתלמיד, הוא בוחר לו את המיוחד בתלמידים...!"

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א על החתם סופר ודור דור ודורשי

ההשכלה, ומאידך גיסא שררה שם בורות גדולה בכל הנוגע לתורה ולמצוותיה. המלבי"ם היה צריך, אפוא, לעבוד קשה בכל החזיתות. באחד הימים, בשעת התפילה בבית הכנסת, ניגש משכיל אחד אל הרב לעיני כל, ובהתגרות גדולה אמר: "כבוד הרב, יש לי קושיה חזקה, אשר כתבתי עליה חיבור שלם ופלפול ארוך, ואין לי ספק כי לרב לא תהיה תשובה עברו!"

המלבי"ם, אשר לא חת מפני איש, הגיב: "מה שאלתך?" "מצאתי מדרש, שנאמר בו ששבע עשרה פעמים דיבר הקב"ה עם משה ואהרן ביחד, כמו שנאמר ביציאת מצרים: 'ויאמר ה' אל משה ואל אהרן... החודש הזה לכם' (שמות י"ב, א'-ב'), ואילו אני ספרתי את הפסוקים בתורה, ומצאתי שש עשרה פעמים בלבד דבור כזה!"

"וכי אתה ספרת בכוחות עצמך?", שאלו המלבי"ם. השיב המשכיל: "לא! הסתמכתי על ספר 'המסורה'. נאמר שם שאחת עשרה פעמים נאמר: 'ויאמר ה' אל משה ואל אהרן לאמר', ועוד חמש פעמים נאמר: 'וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר' - סך הכל שש עשרה פעמים דיבור משותף אל משה ואהרן".

"ישנו פסוק נוסף" - החזיר לו המלבי"ם מיד. "בפרשת בהעלותך אומרת התורה: 'ויאמר ה' פתאום אל משה ואל אהרן צאו שלשתכם את אוהל מועד'. פסוק זה לא נמנה ב'מסורה', כי הם התייחסו למספר הפעמים שנאמר 'וידבר ה' או 'ויאמר ה'', בלי תוספת המילה 'פתאום', ואילו במדרש התייחסו גם לפסוק הזה, והרי לך שבע עשרה פעמים שבהם דיבר ה' אל משה ואל אהרן ביחד". שמע המשכיל, פניו התקדרו כפחם, הלך משם בבושת פנים, ולא שב עד עצם היום הזה..."

(מתוך דורש ציון - פרשת בהעלותך)

"יִאֵל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֵל ה' אֲתָה וְאַהֲרֹן" (שמות כ"ד, א')

בכל הדורות לא קם צדיק כמשה רבינו, שעליו מעיד הקב"ה: "עבדי משה, בכל ביתי נאמן הוא". רבותינו אמרו, שהקב"ה בדק את כל הצדיקים מתחילת הדורות ועד סופם, ולא מצא כמשה רבינו ובחר בו. שמו של החתם סופר זצ"ל היה משה, ובעירו החזיקו אותו כמשה רבינו.

גישה זו הינה נכונה, 'דור דור ודורשיו' - לכל דור יש את המנהיגים שלו, ויפתח בדורו כשמואל בדורו. בכמה מקומות בגמרא (סוכה לט ע"א, ביצה לח ע"ב ועוד), מובא שאמרו על האמוראים "משה שפיר קאמרת", כלומר - משה, יפה אמרת...

ובכל זאת התנגד החתם סופר למחשבתם של בני עירו ואמר: "אילו היה הקב"ה הרב שלי, הייתי כמו משה רבינו. ואם תשאלו למה אין לי רב כמו שהיה למשה רבינו, אענה לכם שאינני משה רבינו... הקב"ה אינו לוקח כל אחד לתלמיד - הוא בוחר לו את המיוחד בתלמידים...!"

בזוהר הקדוש נאמר על הפסוק: "בכל ביתי נאמן הוא" - אמר הקב"ה: אין ילוד אישה בעולם שקיבל את המפתחות לכל הסודות, רק למשה גיליתי הכל. במשך ארבעים יום וארבעים לילה שהיה אצלי, הראיתי לו את כל האוצרות, את כל התאים הנסתרים, ואת כל המבואות הבלתי ידועים... רק הוא יודע את הדברים הכמוסים ביותר.

המלבי"ם זצ"ל חי לפני כמאה וחמישים שנה, ובתקופה מסוימת כיהן כרב בבוקרשט שברומניה. בין היהודים בבוקרשט היו לא מעטים שנתפסו לנגע

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.

עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...

בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל סיפר, כי נגנבו מחדרו אלפיים דולר שעמדו אצלו כפיקדון לעשות צרכי רבים, וזהו מקרה חריג, לא היה לו מעולם סיפור של גנבה. מה עתה? ואז גילה את אוזנו, כי ערך חשבון נפש על המקרה הנדיר, והעלה...

לקט עובדות בזהירות בממונות מהגאון רבי אברהם גניחובסקי זצוק"ל

היחיד לרשות הרבים. התלמידים נזכרו אז בגמרא בעירובין דף טו, על אחד האמוראים שישב ולמד בפתח מבוי.
"צדיקים ממונם חביב עליהם יותר מגופם", משום שהצדיקים עמלים קשה על כשרות הממון- הם חרדים לטוהר הכסף שברשותם, וחרדה זו מלווה אותם לכל אשר יפנו- המשכורת שמקבלים, הלחם שהם רוכשים, המשא ומתן, קניה ורכישה, היחסים בין השכנים בנושאי ממון, כך יום עשרות שנים. וממון כשר הנכנס לרשותם, חביב בעיניהם עד מאד. 'ממון כשר!', קל וחומר המצוות שהם עושים, שיהיו בכשרות.

הוט השעה

צהרים.

ר' אברהם ישב בחדר הסמוך למשרד בישיבת טשעבין. סיפר לאוזני תלמיד חכם מרמ"י הישיבה, כי נגנבו מחדרו אלפיים דולר, שעמדו אצלו כפיקדון לעשות צרכי רבים. זהו מקרה חריג, לא היה לו מעולם בישיבה סיפור של גנבה, ומה עתה?

ר' אברהם מסר לידו אלפיים דולר אחרים, שהשיג לשם השבת הפיקדון, וביקש ממנו שיעבירם למפקיד. ואז ר' אברהם הוסיף נימה אישית (שלא כהרגלו) וגילה את אוזנו, כי ערך חשבון נפש על המקרה הנדיר, והעלה כי לפני כמה ימים נקש על דלת חדרו אברך חשוב, שביקש תרומה של אלפיים דולר בדחיפות: "בעיקרון אני מכירו כאברך נזקק, וכרב סייעתי לו בעבר כמה פעמים, והפעם היו לי חשבונות נכונים שלא לתת לו בשום אופן. אבל, כנראה שעם כל זאת, הייתה מעורבת בי נקודה כל שהיא של חיסרון ברחמים, והנה תובעים אותי על כך משמיים!" "ולכן, אני מבקש ממך שאחרי שתחזיר את האלפיים דולר למפקיד, אני אשלח

אתך אלפיים דולר (נוספים) לאברך נזקק פלוני, שלא קיבל ממני".
הת"ח נטל את הכסף בשתיקה ויצא להשיב למפקיד. המפקיד שמע שהכסף נגנב מר' אברהם, והוא שולח לו עתה תשלום מכיסו, מיאן ליטול את האלפיים דולר, כך שאותם מאתיים דולר שנשלחו למפקיד חזרו לר' אברהם, והם שיצאו אח"כ לדרכם- לבית האברך הנזקק.
לפני שיצאו לבית הנזקק, פתח ר' אברהם את פיו שנית: "אם נמצא שאכן נתבעתי משמים, הרי שנקשרתי לתקלה שקרתה- לגניבה, כי בגיני ומחמתי התגלגלו הדברים שבסופו של דבר יהודי גנב וכשל (לא הכשלתי אותו אבל יש קשר כחוט השערה בינינו), ואם כן, אנו מכוונים שזכות הצדקה, שאתה הולך עתה לקיים עם האברך הזקוק לאלפיים הדולר, תהיה לטובתו של הגנב... וה' יעזור כי ישוב בתשובה מחרפתו".
הוא חשש שהייתה מהולה בו נקודה של אכזריות... ונקודה זו הביאה כמה רחמים לעולם- רחמים על גנב שפל, ורחמי אב על אברך נזקק.
ראו מה מה בין רחמים שלנו לאכזריות שלהם...
חסאים של צדיקים.

(מתוך 'ויאמר הנני')

"פי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשומר וְגַב" (שמות כ"ב, ו')

השטיבל של גור (כידוע לבני הרחוב ולמכריו של ר' אברהם בבני ברק), גובל עם רחובות 'בלוי' ו'יהודה הלוי', לצדו קיים מעבר, דרך בנין מגורים, שרבים חולפים בו לקצר את הדרך מ'בלוי' ל'יהודה הלוי'. רבי אברהם היה נכנס לשם תמיד דרך החצרות להתפלל בבית המדרש, כי זו הייתה הדרך. פעם ביקשתי לעבור אתו יחד, אך הוא מיאן, ועיקם את דרכו באריכות. הוא הסביר: "הרי אנו לא הולכים עכשיו לבית הכנסת, אלא לרחוב הגובל, ואיך נעבור דרך החצר שאינה שלנו".

ר' אברהם הלך עם קבוצת תלמידים, וגשם זלעפות החל שוטף. הם נכנסו לחסות תחת גג באחת החצרות. אחד הבחורים רצה להדליק את החשמל בחדר המדרגות, ר' אברהם נמנע ממנו בנימוק ברור: להיכנס - מותר (א.ה) מתנאים שהתנה יהושע, בבא קמא סוף פרק מרובה), אבל להדליק את האור - הרי זה כבר עולה כסף, ואין לו היתר לכך.

באחד הערבים הקיציים, ר' אברהם דפק בביתו של שכן בבניין סמוך לשוחח אתו לצורך טובה לאחד ממשפחתו של ר' אברהם. השכן הביט עליו ותמה: "מדוע הרב נוטף זיעה? מדוע עליהם במדרגות ולא במעלית?!", ר' אברהם השיב: "כיון שעליתי רק לצורכי באופן מוחלט, ולא בשבילכם ולצורכם כלל, אין מן הראוי שאשתמש במעלית השייכת לכם".

דרך רבים - ברהוב

בהזדמנות סיפר ר' אברהם, כי שמע מעד ראיה, מעשה שהיה אצל מרן החזו"א זצ"ל, כשהשתתף בשמחה בתל אביב. לאחר השמחה, הוא עמד במדרכה בחוץ, ממתין לרכב שיחזירו לבני ברק. הוצע לו להמתין בישיבה על כסא עד שיגיע הרכב, אך סירב, בנימוק שהעוברים ושבים במקום יצטרכו לעקוף את המדרכה מחמת ישיבתו, ונשאר לעמוד.

להשתמש בספר

חברותות של ר' אברהם, נכחו פעמים רבות בעת שהרים טלפונים לבקש רשות מאנשים להשתמש בספר שלהם, למרות שהיה כבר אצלו, וזאת מכיון שלא שאל מראש רשות לשימוש לאנשים נוספים, שבאו ללמוד בעיון בביתו. לפני שעיינו בספר ביקש שימתינו רגע, הרים טלפון לבעל הספר לבקש אישור גם על דעת כן.

מעידים תלמידים מהישיבה, כי היה מקרה שבעת הלימוד בחדרו בישיבת טשעבין, נזקקו לספר מאוצר הספרים, אך לא יכלו להיכנס ולשבת ולעין בתוך חדר האוצר מחמת שיפוצים. ר' אברהם מיאן להוציא ספר ואמר: "מותר לי להיכנס לאוצר הספרים גם לא בשעות הפתיחה, אבל לא קיבלתי רשות להוציא אפי' לחדר סמוך". לכן לקח שולחן והניחו חצי באוצר וחצי בחוץ הוא ישב בחלק הפנימי וב' הבחורים והחברותות, שאין להם רשות להיכנס לאוצר שלא בשעות המקובלות, ישבו בחלק החיצוני בפרוזדור, וכך עיינו יותר מחצי שעה בספר.

כי להוציא חפץ בלי רשות, היה עבורו כמו להוציא חפץ בשבת מרשות

אחד מתלמידיו של רבי יצחק הוטנר זצ"ל, הזמין מונית ונסע יחד עמו. כשראה הנהג דרך המראה את רבי יצחק שפניו כפני מלאך, מיד חבש את כובעו על ראשו לאות כבוד. אמר הרב הוטנר לבחור שליוחו: "אינך יודע לאיזה עולם הבא זכה יהודי זה בעקבות מעשהו..."

רבי יחיאל מאיר צוקר שליט"א במבט מיוחד על החיים

יצחק הוטנר זצ"ל, שהוזמן לברית אצל תלמיד. אחד מתלמידיו הזמין מונית ונסע יחד עמו, וכשנסכו לרכב ראו בפתק את שם הנהג והבינו שיהודי הוא. כשראה הנהג דרך המראה את רבי יצחק, שפניו כפני מלאך, מיד חבש את כובעו על ראשו, לאות כבוד. אמר הרב הוטנר לבחור שליוחו: "אינך יודע לאיזה עולם הבא זכה יהודי זה בעקבות מעשהו...". לתמיהת הבחור סיפר לו רבי יצחק את המעשה הבא:

האדמו"ר הזקן מגור, בעל ה'חדושי הרי"ם' זי"ע, היה נוהג בכל בוקר לטבול במקווה הרחוק מביתו מרחק של מהלך ארבע דקות, אך הוא הקיף את הדרך סביב סביב והיה הולך דרך של למעלה מעשרים דקות! תמה הגבאי מאוד על מנהגו, אך לא העז לשאול אותו על כך, עד שיום אחד לא יכול היה עוד להתאפק, ושאלו מדוע מאריך הוא את הדרך.

אמר לו הרבי, כי בדרך הארוכה יש שוק, בו עובדת קבוצת יהודים שאינם יודעים קרוא וכתוב. ליהודים הללו אין כל ידע ביהדות, הם לא לומדים תורה ולא מקיימים שום מצוה. "כשאני מתקרב לעבר השוק", ספר האדמו"ר, "הם כבר אומרים זה לזה: 'ר' איצ"א מאיר מגיע', וכשאני כבר קרוב למקום מושבם הם נעמדים בפני, וכשאני ממש עובר על ידם, הם מנידים ראשם בכבוד לעברי ומברכים אותי ב'בוקר טוב'. זוכים הם בכל יום לייקר את התורה, ונוהגים כבוד בתלמיד חכם, בזכות כך יזכו הם לחיי עולם הבא!"

"מבין אתה", הסביר רבי יצחק הוטנר לתלמידו, "היהודי הזה, נהג המונית, אשר הניח כובע לראשו כדי לבטא הערכה וכבוד לתורה, עבורו נחשב המעשה הזה לגדול מאוד מאוד, וכבר קבעו חכמינו [מגילה ג ע"ב], כי כבוד תורה עדיף מלימוד תורה, ובוהו שאדם מייקר את התורה, הוא קונה לו זכות לחיי עולם הבא.

למדנו ממעשה זה את כוחה העצום של מצוה קטנה, הקונה שביתה בלב מקיימה ומשרישה בו יקרא דאורייתא.

רבי שלום שברדון זצ"ל סיפר, שיצא יום אחד עם ילדו החולה אל הרופא. בדרך נפגש בגאון הצדיק רבי אייזיק שר זצ"ל, אשר התעניין במעשיו. סיפר לו רבי שלום, כי ילדו חש שלא בטוב והוא לוקח אותו לרופא. שאל אותו הגר"א שר: "ונו, ומה אתה עושה?", חזר ר' שלום ואמר לו... נענה ר' אייזיק ואמר: "זאת אומרת שבהמה הגדולה שומרת על הבהמה הקטנה!!", והוא הסביר לר' שלום: "הרי גם אצל בעלי חיים יש טבע, שכל אם שומרת על צאצאיה הקטנים, מהו אם כן ההבדל בין לבין הבהמה? ההבדל הוא שיהודי צריך לדעת, שאם הוא לוקח את בנו לרופא, הוא עושה חסד עם ילד יהודי שאינו חש בטוב, והוא ממתיק לו את תחושותיו! זהו חסד עצום, שבמקרה זה נעשה עם בנו!!!"

וכן ספר רבי שלום, שהיה רואה את הצדיק רבי דוד בהר"ן זצ"ל, רץ לקראת רעייתו כשהייתה דולה מים מהבאר. במהלך ריצתו היה לוחש משהו, כשהיטה את אזנו שמע שאומר לה: "הנני מוכן ומזומן לעשות חסד עם אשה יהודיה", נטל הוא את הדליים ממנה ונשא אותם לביתם...! הנהגה זו היא הכוח האדיר שנמצא באלפי מצוות יום יומיות המתגלגלות לדיננו... יש בהן היכולת לרומם אותנו ולהביאנו לפסגות... הן היוצרות את דמות האדם השלם!

בכוחו של מבט אמיתי ונכון להביא לקיום מצוה בשלמות! יכול אדם לגשת למכולת ולהיות רעבתן, ויכול הוא ללכת וכל פסיעה שלו תגדל אותו! תוביל אותו להיות שלם! תלוי כמה יכוון הוא לשם מצוות הבורא. בקיום מצוות טמון הכוח לרומם, להעלות! בסתם עשייה אפשר לרדת ולהפכנו לאנשי עולם הזה! לכן אנו אומרים בנוסח הברכה קודם "קדשנו במצוותיו" ואחר כך "רצה בנו", כאשר אנו מתקדשים במצוותיו של הבורא, כי אנחנו לא מקיימים מצוות בשטחיות, אלא מתחברים אליהן, אנו זוכים להתרומם על ידן וכל איברינו מתעלים מכוח קדושתן.

(מתוך הספר 'להאיר' על זמירות שבת)

"רק שבתו יתן ורפא ירפא" (שמות כ"א, י"ט)

מון רבי ירוחם ממיר זי"ע, ראה יסוד מוצק ואיתן בעניין מעשי האדם. במבט האדם ישנו חיסרון אשר גורם לעיוות ראייה, ולחשיבה הנשענת על מוסכמות קדומות, ואלו גורמות לו להבין דברים באופן שטחי, בלי עיון לעומקו של עניין.

"למשל", פותח ר' ירוחם, "כשישאל אדם מדוע נבראו לו רגליים, הוא יענה בפשטות כדי ללכת... תשובה זו באה מתוך הנחה פשוטה אצלו, כי צריך הוא ללכת... על כן לא ישים לבו להתבונן כלל למה לו לאדם ללכת? מה לא טוב אילו היה יושב כל היום? וכששואלים אותו למה צריך קרקע בעולם? יאמר, שבלי קרקע על מה יעמוד? גם זה מחמת הנחה קדומה, וכלל אינו שואל את עצמו למה בכלל צריך לעמוד?

היכן בא לידי ביטוי החיסרון הזה, שעליו אנו משתיתים את הלך חשיבתנו? מדוע אנו נשענים ונסמכים על הנחות קדומות? - אומר רבי ירוחם, כי גם מבטנו על קיום המצוות, מבוסס על הנחות קדומות! אנו טועים בהבנת עומקם ויסודם! למשל, כשנשאל יהודי

למה ניתנה לו מצוות צדקה, מה הוא יענה? - 'כדי שיהיה לפני מהיכן לחיות!'. אך בהתבוננות נוספת, נראה כמה התשובה לא מושלמת! כי השאלה המתבקשת היא למה בכלל יש עניים בעולם, האם מטרת הבורא היא, להחיות את העני על ידי אחרים שיפרנסוהו? על שאלה זו כבר עמדו חכמינו [בבא בתרא י ע"א]:

"תניא, היה רבי מאיר אומר, יש לו לבעל הדין להשיבך ולומר לך: אם אלקיכם אוהב עניים הוא, מפני מה אינו מפרנסן? אמר לו: כדי שניצול אנו בהן מדינה של גהינום. וזו שאלה ששאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא: אם אלקיכם אוהב עניים הוא, מפני מה אינו מפרנסם? אמר לו: כדי שניצול אנו בהן מדינה של גהינום."

לכאורה, צודק טורנוסרופוס הרשע בטענתו, שהרי אם ה' ברא בעולם עניים, הווה אומר שכך נגזר עליהם, ואיך מותר לתת לו צדקה ולפעול כנגד גזרת הבורא? אמר ר' ירוחם, שיש לטענה זו יסוד מדברי הרמב"ן: חז"ל דרשו (ברכות ס ע"א) מהפסוק "ורפא ירפא" - מכאן שנתנה תורה רשות לרופא לרפא. אמר הרמב"ן [ויקרא כ"ו, י"א], שאילולי דרשה זו, אסור היה לו לאדם ללכת להתרפאות, שהרי אם נחלה, זה בגלל שחטא, והייסורין באין עליו מחמת החטא, אם כן איך יעשה נגד גזירת הבורא? איך ילך לרופא כדי להסיר ממנו מחלתו? - רק בגלל שדרשו חכמים כי לרופא יש רשות לרפא, מכאן ההיתר להתרפאות!

אך טענה זו מגיעה מכוח הבנה מוטעית, והיא: שמטרת הצדקה לספק לעני צרכי מחייתו. ובאה הטענה שהנך עושה נגד גזרת הבורא! אמר רבי עקיבא לטורנוסרופוס: יש לך טעות! הצדקה היא עבור הנותן, ולא עבור המקבל! מטרתה לגרום לנותן שיתגבר על מדת הקמצנות, ובוהו יעקור מידה רעה, יתגבר על האנוכיות ויקנה לעצמו את מדת הנתנה, וכך ייצל מדינה של גהינום!

"זהו סוד המעשים", אומר רבי ירוחם, "אין הכוונה בהם התכלית שצא מהם, אלא עצם המעשה הוא הוא תכלית הכוונה!". על גודלו וכוחו של מעשה אחד קטן לימדונו רבותינו: מעשה בגאון רבי

על גודלו וכוחו של מעשה אחד קטן לימדונו רבותינו: מעשה בגאון רבי

החולים שמגיעים לכאן מארצות רחוקות, הם יהודים בעיקר. הגויים, אפילו מתושבי בוסטון - לא כולם מגיעים למרכזי הרפואה הגדולים. לעומת זאת, יהודים מקצה העולם אפילו, מגיעים הנה לרופא המתמחה בבעייתם. מה זה אומר? שערך קדושת החיים אצל היהודי הוא רם ונישא

שיחת קודש מפעימה עם כ"ק מרן האדמו"ר מבאסטאן שליט"א, על ארגון 'רופא' בבוסטון ומעשי החסד

יִרְפָּא יִרְפָּא (שמות כ"א, י"ט)

קיים רק בריכוזים חרדיים מוכרים. מעניין לציין את שיטתו, שהמטרה של מגורי יהודים בחו"ל, היא להפוך את המקום לבעל קדושת ארץ ישראל, שהרי 'עתידיים בתי כנסיות ובתי מדרשות שבחול' להקבע בארץ ישראל'. לכן המשיך גם במגוריו בחו"ל בכל מנהגי ארץ ישראל, כפי שנהג בכל השנים שבהן התגורר בארץ. במשך השנים הקים כאן בתי חינוך שונים, אם כי בסוף ימיו עקר לוויליאמסבורג שהחלה לשמש כריכוז חרדי. הוא נפטר בשנת תש"ב".

מניין נודע בצבוריות החרדית על הלב הרחב בבוסטון שמכניס אורחים?

"מה'חזון איש'... במקרים רבים שלח ה'חזון איש' חולים לכאן, והצביע על ביתו של סבא כמקום שבו יקבלו אש"ל מלא. ה'חזון איש' העריך מאד את הסבא. היה מקרה של אדם ששאל את ה'חזון איש' על ניתוח מסובך, וה'חזון איש' ענה לו: 'אתה הרי מגיע לבוסטון לבצע את הניתוח, שאל על כך את הרבי בבוסטון, וככל שהוא יאמר לך - תעשה. מכח החסד העצום שלו - הוא יכול להחליט לגבי ניתוח סבוך כזה'".

כשהגיע אביכם זצ"ל לכאן, הוא לא התמקד רק בחסד, אלא גם בתורה...

"אכן, כשהגיע לכאן בשנת תש"ד, שנתיים אחרי פטירת אביו, חולל במקום מהפכת תשובה גדולה. הוא מצא מסילות ללב סטודנטים יהודים שלמדו בעיר. היה עורך 'שבתונים' - תכניות שבת לסטודנטים, שבהן טעמו את טעמה של שבת חסידית. בהשפעתו החלו רבים מהם לשמור מצוות ולהתקבץ סביבו, ובמהלך השנים הקימו רבים רבים בתים כשרים בישראל".

אני אומר לרבי כי אכן מכיר הנני אישית פרופסור גדול בתחומי, מנתח מפורסם, החובש שטריימל בשבת... זהו אחד מאלפי הסטודנטים שחיפשו רפואה ומצאו חסידות... הרבי שליט"א ממשיך: "אבא זצ"ל מייסד את מה שהתחיל אביו, וסייע לאלפי אנשים שבאו לבוסטון במשך השנים לצרכים רפואיים, במסגרת ארגון 'רופא' שייסד, וברוך ה' הפעילות ממשכה".

כפי שאני מבין, לא הייתה כאן קהילה חרדית כשהגיע אביכם לכאן; איך התחנכת במקום שומם כל כך מיהדות?

"כשהייתי ילד קטן, למדתי כאן, אבל בגיל תשע נשלחתי ללמוד בניו יורק, מרחק של ארבע שעות נסיעה. שבת הביתה רק פעמיים בשנה, בחגים... הייתי אכן רק בן תשע, אבל מה לא עושים הורים למען חינוך צאצאיהם? לכן למרות כל הקשיים והגעגועים, נשלחתי הרחק, העיקר שאוכל ללמוד במקום תורני מסודר.

"אדרבה, לעיתים דווקא במקום כזה יש פחות קושי, כיון שהבידול בין הגויים ליהודים קיים, ובעצמה: אנו יהודים, והם גויים. שני עולמות שלעולם לא מתחברים".

מה אתם זוכרים מהחסד הגדול בבית אביכם, שהכניס אורחים לביתו בכל עת מצוא?

"אבי זצ"ל ניהל קהילה, אך היה גם גאון במעשי הצדקה והחסד שלו. לא אחת שילם שכר לימוד לאנשים שהתקשו בכך, שילם חשבונות חשמל לחסרי אמצעים. זאת כמובן בנוסף להכנסת האורחים המיוחדת בבית. אני זוכר את המשך בעמוד הבא <<<

הרחק הרחק מההתיישבות היהודית-חרדית הסואנת של ארה"ב, בוערת נקודה יהודית עוצמתית של חסד ללא הרף. הנה התופעה היהודית המדהימה בכל קנה מידה: יהודי המגיע לארץ זרה זו כדי ללוות את בן משפחתו, לא נשאר כאן לבד. מצפה לו כאן בניין אירוח מפואר של הארגון 'רופא', המארח אותו חנים אין כסף, באירוח שלא מבייש מלון מפואר ביותר.

אתה מגיע אל הבניין, ואיך מאמין למראה עיניך: אתה מקבל כרטיס מיוחד שבו מספר החדר, המצעים מוחלפים בכל בוקר, בכל יום אתה מקבל ארוחות ברטיות משובחות - והכל בפאר והדר, במאור פנים ובלב רחב, ככל שתחפוץ, ולכל אורך שהותך במקום. מי שנאלץ לבוא לכאן, נהנה משירותי מלונאות עשירים - והכל כאמור, חנים! מה שכמובן מקל מאוד, פיזית ונפשית, את השהות בארץ נכריה, הרחק מהבית החמים.

החזון איש הורה: לבוסטון

נכנסנו אל הקודש פנימה, אל כ"ק מרן האדמו"ר הרה"צ רבי נפתלי יהודה מבאסטאן שליט"א, ממשיך דרכו של אביו, כ"ק מרן אדמו"ר רבי לוי יצחק זצ"ל בעל ה'שערי לוי', שמקבל אותנו - כשם שמקבל כל יהודי הנקלע הנה - במאור פנים ובלב רחב. הוא נענה לבקשתנו לספר לנו.

"הסבא, כ"ק מרן האדמו"ר רבי פינחס דוד זצ"ל, התגורר כאן לפני עשרות שנים. באותה תקופה היה כאן ריכוז חרדי

צילום: ברוך אוביץ

גדול. עם השנים עברו כולם לניו יורק ולריכוזים חרדים נוספים וגם הוא עבר. אך ברבות הימים, בשנת תש"ד, שב לכאן אבא הרבי ה'שער הלוי' זצ"ל, והמשיך את מסורת אירוחם של בני משפחות המאושפזים כאן. הוא התחיל בביתו. לא היו בביתו חדרים מפוארים, להיפך, החדרים היו עלובי מראה ופשוטים מאוד, אך הלב הקדוש שלו היה רחב ואוהב ישראל. הוא הפקיר את כל ביתו בעבור האורחים. גם את חדרו נתן להם, את מיטתו, והוא מצא תמיד מקום אחר ללון בו".

איך הגיע הסבא לבוסטון?

"אחי-אמו היה כ"ק מרן האדמו"ר רבי דוד צבי שלמה מלעלוב זי"ע, והוא ציווה עליו עוד בהיותו אברך צעיר בירושלים, שם נולד, לרדת לאמריקה ולנהל עדה חסידית. למעשה, הדבר יצא אל הפועל רק כמה שנים מאוחר יותר, בזמן מלחמת העולם הראשונה שבה שהה הרבי בגליציה, והדרך חזרה לירושלים נחסמה. או אז היגר לבוסטון, והקים בה חצר חסידית תוססת. הוא פתח כאן בשנת תרע"ד את בית מדרשו, ומסר נפשו להקים כאן גם מקווה טהרה. באותה תקופה הייתה זו תעוזה בלתי רגילה, כי מקווה היה

אמריקה, והוצרך לעבור טיפולים כאן בבוסטון. מכיוון שהייתה בדרך תאונת דרכים קשה, היו הדרכים חסומות, כך שהדרך היחידה להביא את הרב לבית החולים הייתה במסוק. אבא זצ"ל הגיע עד לשכת הנשיא אייזנהאואר, כדי לקבל ממנו עזרה באישורי הטיסה והעלויות. הנשיא שהתרגש לראות עזרה הדדית מהי, העניק את המסוק האישי שלו להטסת הרב החולה. מאז נוצר הקשר שהיה חם ואישי, והיה בזה משום קידוש שם שמים".

כשעוסקים בחסד, על איזו נקודה אתם יכולים להצביע, כדוגמא שאפשר להתמקד בה בחינוך לחסד?

"אני יכול לומר משהו אחד, שאכן למדתי מכל המפעל הזה. אנו רואים יהודי זה, ניגש אליו, ניתן לו 'שלום עליכם' חמים. בכל מקום, בכל עת ובכל שעה. ההרגשה שנותנים לאדם כזה היא מופלאה! זה חסד עצום! בדרך כלל, אחרי 'שלום עליכם' חם כזה, קל לו יותר לברר, לשאול ולבקש מה שהוא צריך, הבושה סרה ממנו.

"מפעל 'רופא' קורא לכולם להעניק חיוך לזולת, לדבר באופן מכובד ונעים. 'ליהודים הייתה אורה' - להאיר פנים זה לזה. גם זה חסד עצום. לא לכל אחד יש ממון לתת ולחלק, אבל לחייך ליהודי, לקרב את האורח - יכול כל אחד, וגם זה חסד עצום. כשיהודי זר נקלע למקום לא לו, ואנשים לא ניגשים לברכו ולדרוש בשלומו, הדבר כואב לו. הן הוא לא מתמצא כאן, ובוודאי מצפה שמישהו מבני הקהילה יכוון את דרכו. אם נותנים לו 'שלום עליכם' לבבי, הוא מתגבר על מחסום הבושה.

"נקודה מעניינת נוספת: החולים שמגיעים לכאן מארצות רחוקות הם יהודים בעיקר. הגויים, אפילו מתושבי בוסטון - לא כולם מגיעים למרכזי הרפואה הגדולים בשביל להתרפא. לעומת זאת, יהודים מקצה העולם אפילו, מגיעים הנה לרופא המתמחה בבעייתם. מה זה אומר? שערך קדושת החיים אצל היהודי הוא רם ונישא, הגויים מסתכלים על החיים כמשהו זול. אלמלא ראיתי זאת בעיני, לא האמנתי".

בתור לקופה

החסד שנטוע כאן ביהודים המקומיים - עומד בדרגות גבוהות ומופלאות. אני עומד בתור בחנות הירקות, לאחר שאספתי מצרכים בכמות נכבדה. לפני בתור עומד יהודי שכמובן מעניק לי ברכת 'שלום עליכם' לבבית, ושואל אותי אם אני מארץ ישראל. כשאני עונה בחיוב, אומר לי הלה בהחלטיות: "אני משלם את הקניה!". אני מנסה למחות, מראה לו שיש עמי כסף לתשלום, אך ללא הועיל. מיד כשמסתיימת עריכת החשבון, צץ הלה ומוסר את כרטיס האשראי שלו, כשהוא מתחנן בפני שלא אמנע ממנו...

בין האנשים היקרים שפגשתי שם היה ד"ר עמאר, יהודי יקר שהוא קרוב משפחה של הראשל"צ הגרש"מ עמר שליט"א. שאלתי אותו על כתובת מסויימת שבה נדרשתי לערוך קניות, והוא לקח אותי ברכבו, ליווה אותי בקניות באותו יום, ושוב חזר על עצמו המחזה המופלא הזה: הוא כפה עלי, הכריח ממשי, להניח לו לשלם על כל מה שקניתי...

(מתוך מרווה לצמא - שבט תשע"ז)

אבא זצ"ל הגיע עד לשכת הנשיא אייזנהאואר, כדי לקבל ממנו עזרה באישורי הטיסה והעלויות. הנשיא שהתרגש לראות עזרה הדדית מהי, העניק את המסוק האישי שלו להטסת הרב החולה.

אמי ע"ה עומדת במטבח, ועובדת קשה בשביל לספק לאורחים את כל מחסורם. היא הייתה רגילה לכך מבית אביה, כ"ק האדמו"ר מקליוולנד זצ"ל, אבל גם אבא ראה את זה בבית.

"שמעתי סיפור שהיה בחג הפסח אצל סבא, כשהגיעו אורחים מירושלים, וביקשו מסבא את כל ה'חומרות' שבהן היו רגילים בביתם. במקום שומם כזה, החזקת החומרות האלו דרשה הון רב, ועל כן אמר להם כי על אירוח לכל הפסח ישלמו עשרה דולרים - סכום נכבד ביחס לתקופת השפל שהייתה אז בארה"ב, שכיסה את כל הוצאות הפסח. הם שמחו, כי כך היה להם נעים יותר לעמוד על שלהם, ולקבל את כל החומרות שהורגלו בהן. במשך כל הפסח הם קיבלו שירות אדי, יותר מבית מלון, הכל בכל מכל כל,

ובתכלית ההידור והכשרות והחומרות. במוצאי החג הגיע אבא והחזיר להם את כל מה ששילמו ולא עזרו כל מחאותיהם... כל מה שהוא לקח מהם, היה כדי שיהיה להם נעים יותר לעמוד על שלהם...

"אם עוסקים אנו בחומרות, חייב אני להדגיש, שעל אף שהבית המה ביהודים רחוקים מתורה ומצוות, הם הסטודנטים שביקשו לראות מהי שבת - אבא לא ויתר, והקפיד על קוצו של יוד על כל חומרה חסידית; הן באוכל, הן בהפרדה והן בשאר התחומים. הבית התנהל כמו במרכז ירושלים".

איך שומרים על הצניון החסידי במקום כזה?

"היהודי הקדוש מפשיסחא זי"ע היה אומר, שהאדם צריך להיות מי שהוא, בגלל מי שהוא. עליו לדעת את ערכו ומה מוטל עליו לעשות, ולא לבנות את הזהות האישית לפי הסביבה".

אך הסתדרתם מבחינה כשרותית?

"לא היה חלב בכל יום, רק פעם בתקופה היה מגיע חלב ישראל. בשר היה רק בחגים, לקחו עגל ושחטו בערב החג".

אומרים שגם נשיאי ארצות הברית התוודעו לפעילות שלכם...

"אכן. היה זה סיפור שהתפרסם בשנת תשכ"ב, כאשר חלה רב חשוב מצפון

האזינו עכשיו לשיעורי הרה"ג רבי אריה זילברשטיין שליט"א כ-5 דק' ביום וזכיתם ללמוד את ה'דף היומי בהלכה'

077-2222-666
או *4992

הוא פונה לפינה בה היה מוטמן היטב הכסף, אך מגלה כי הפינה נקיה מכל גרוטאה. שניות בודדות לקח לו לעכל את המידע החדש והמטלטל: 'הכסף איננו, קופסת הנעליים נזרקה לאשפה על תכולתה היקרה'

אין בידינו אפשרות לבחור אם להיות 'נרדף'. כל מה שאני יכול לבחור, זה אם להיות נרדף בשל עיסוקיי בצדקה וחסד, או להיות נרדף בשל סיבות אחרות...

פרנסתו של ר' קלמן ניזוקה קשות, אך חששו העיקרי היה לקראת הנסיעה הבאה. הן כדי לנסוע לסין לייבא סחורה, הוא זקוק לסכום עתק, רבבות דולרים במזומן. בדרך כלל לא הייתה לו כל בעיה בכך - כי סכום הכסף עמד הכן מהכנסות מסע הייבוא הקודם. אלא שהפעם - הכסף איננו, מה עושים? כיצד מתמודדים? ומהיכן תתפרנס המשפחה עד לשיקום העסק מהנזקים הקשים? שבועות מספר התהלך ר' קלמן, כשעננה מרחפת מעל ראשו, עד שחש שאין עוד ברירה. ביום רביעי אחד, החליט לקום ולעשות מעשה, על אף אי הנעימות הרבה שבדבר. בראש חפוי ועיניים מבויישות, ניגש בבית הכנסת לידידו ר' משה, וביקש לשוחח אתו על נושא חשוב. "ר' משה", סליחה אם אני מטריח אותך, אך יש לי שאלה חשובה", פתח ר' קלמן. בדקות הקרובות, פרש את מצוקתו. על העסק שנתקע, הנזקים הקשים, דאגת הפרנסה והמסע הבא שלא יכול לצאת לדרך בלי מזומנים ביד. לבסוף, העז לשאול: "אולי יש לך להלוות לי כסף לזמן מה?".

ר' משה הופתע מהבקשה, הן ר'

קלמן מוכר כסוחר מצליח ומרוויח, לא להאמין מה קרה לו... מחשבות שונות התרוצצו בראשו, על סכום העתק המבוקש, על יושרו הידוע של ר' קלמן, על נפילתו הקודמת, ועל סיכויי ההצלחה הנוכחיים... נכון, ר' קלמן נודע עד עתה כאדם ישר ומהימן, אך עדיין, להפקיד בידו סכום כסף כה רב? התמודדות קשה התחוללה באותם רגעים בלבו של ר' משה. הוא יודע היטב כי ב'בייסמינט' - מרתף ביתו, נמצאת קופסת הנעליים הישנה, אותה הסב זה לא מכבר לכספת מאולתרת, ובה הטמין קרוב למאה אלף דולרים שהוא שומר לנישואי בתו. הסכום הזה יכול להציל

את ר' קלמן עכשיו ולחזור זמן רב לפני שבתו תתארוס, אך מנגד - יש גם את הסיכון שמי יודע מה יהיה בעסקים, ואולי ר' קלמן יפסיד שנית, ואולי ואולי, ואולי...

רק אחרי דקות ארוכות של מחשבה התאזר ר' משה בגבורה: "יש לי בבית", הנמיך את קולו, "סכום עתק, קרוב למאה אלף דולר, שחסכתי במשך השנים לצורך נישואי בתי הבכורה. עד אז יש עוד קצת זמן, ואני סומך עליך ובטוח שתצליח, ולכן אני מוכן להלוות לך את הכסף במלואו למשך חמישה חודשים. עד אז - תעשה בו עסקים ותראה ברכה והצלחה!". עודם מדברים, וכבר עלו שניהם לביתו של ר' משה. ר' קלמן התבקש להמתין בסלון, בעוד ר' משה ממחר לרדת ל'בייסמינט'. להפתעתו, הוא מבחין כי עוזרת הניקיון הייתה חרוצה במיוחד בשנה זו, וכבר ניקתה את ה'בייסמינט' ללא התראה מוקדמת. חשש קל לשלום הכסף הזדחל ללבו...

הוא פונה לפינה בה היה מוטמן היטב הכסף, מתחת לערימת גרוטאות ישנות, אך מגלה כי הפינה נקיה מכל גרוטאה, חפה מכל קופסא. שניות בודדות לקח לו לעכל את המידע החדש והמטלטל: 'הכסף איננו, קופסת הנעליים נזרקה לאשפה על תכולתה היקרה' - הרהר בעגמת נפש עצומה ושברון רוח בלתי נתפס. שוד ושבר! לבו של ר' משה חישב להישבר, מוחו הסתחרר. סכום עתק, הון תועפות, הלך אחר כבוד לפח האשפה! לא פחות ולא יותר! לא נעשה בו שימוש, לא הפסידו אותו בעסקה כושלת, לא התבזבז

המשך בעמוד הבא <<<

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"אם כסף תלך" (שמות כ"ב, כ"ד)

לאחר שזכינו לקבל את התורה, בשמחה רבה נתחיל ללמוד את מצוותיה, ונפתח בפרשת השבוע הנוכחי - 'משפטים', העוסקת רובה ככולה במצוות שבין האדם לחברו. ביניהן נמצא את מצות ההלוואה היקרה - מצוה שהיא עוד דרך להתבונן על החשיבה היהודית והשקפתה על חיי המסחר והחברה. בהלוואה יש משהו ייחודי ומפתיע. מצד אחד, הלא נתינת צדקה נראית המעלה הגדולה ביותר, כי היא נתינה ללא צורך בהשבה, נתינה סופית והחלטית. לעומתה, ההלוואה היא נתינה לזמן קצוב, ובדרך כלל - לא בהכרח לאדם שהוא מאוד עני ונזקק, אלא לאדם הנקלע למצוקה כספית לפי שעה. לפיכך זועקת השאלה: למה מצוות הלוואה חשובה כל כך, עד שהיא מוגדרת כמעלה יתירה וגדולה ממצוות הצדקה?!

הרמב"ם מבאר, כי ההלוואה הינה הדרך המרוממת ביותר לעשות חסד, בכך שהיא מזמינה את היהודי לצאת מהקיעון המחשבתי הרגיל, האומר שהכסף שלנו הוא רק שלנו ולשימושינו, אלא להיפך - להעניק סכום כסף לאדם אחר, כדי לסייע לו להתייצב, להתחזק, להרוויח או להתפתח. בכסף שלנו, אנו מעניקים לו את ההזדמנות, ומאפשרים לו להגיע לאותה התפתחות או רווחיות רצויה. כשיהודי נותן לחברו הלוואה, הוא מעביר לו מסר סמוי: 'אני סומך עליך, אתה נאמן עלי, אני בטוח שיש לך את היכולות והכוחות לצאת ממצבך הנוכחי ולהצליח להתמודד!'. בכך, מעניק המלווה חיזוק ועידוד, דחף ומנוף לזולתו כי לא אבדה תקווה, ואחרי היום הלא מוצלח - יאיר שחר חדש, פורח ומצליח במיוחד,

שיאפשר לו להתייצב ולהשיב את ההלוואה ללא כל קושי! לפיכך, ניתנה חשיבות כה רבה ומעלה כה יתירה להלוואה. הלוואה אינה רק נתינת סיוע לזמן קצוב, אלא זריקת עידוד, דחיפה כלפי מעלה. כשיהודי נותן הלוואה - יותר ממה שהוא נותן כסף, הוא נותן כוחות, הוא נוטע עוצמות! אשרי העם שככה לו!

בהלה ב'בייסמינט'

הסיפור המופתי הבא, הגיע בעדות אישית ממקור נאמן מהרב נטע שלמה זילבער מניו יורק, אשר שלחו אל הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א. ומעשה שהיה כך היה:

בשכונת מגורים שקטה בפאתי מונסי שבניו יורק, התגורר ר' קלמן א., שנודע בקרב מכריו ורעיו כיהודי ירא שמים, המוצא את פרנסתו בייבוא מסין. כמה פעמים בשנה, נפרד ר' קלמן ממשפחתו וממכריו, ועולה על המטוס בואכה בייג'ין הרחוקה, שם הוא רוכש סחורה מגוונת במחירי מציאה, אותה הוא מוכר בארה"ב ברווח נאה, ומכאן פרנסתו. במשך שנים התנהל מסחרו של ר' קלמן על מי מנוחות, עד להסתבכות אחת. היה זה באמצע החורף, ר' קלמן הופתע לגלות כי הפעם חושיו המחודדים לא עמדו לו, והסחורה שייבא בראשית החורף הייתה פחותת ערך ומעוטת איכות. הוא נאלץ להשיב את הכסף לרוכשים, ומצא עצמו - לראשונה בחייו - מתמודד עם חור ענק בתקציב...

בצהרים", השיב מיד, "אז סועד ה'חפץ חיים' את ארוחת הצהריים. עם סיום הארוחה, תוכל לעצור אותו לשוחח עמו רגעים מספר. רק אל תאריך, תייקר את זמנו של גדול הדור...". העסקן התמלא שמחה והתרגשות, ובשעה היעודה השתחל אל הבית מכניסה צדדית, והגיע לסלון. הוא התיישב לשולחן בראשו ישב ה'חפץ חיים', והביט ברבן של ישראל בהתרגשות וברעדה. איזו זכות כבירה, לשבת לאותו שולחן עם גדול הדור!

"רבבות דולרים הושלכו לפח האשפה, ומבלים שם כבר יותר מיממה! אם לא הייתי מגלה את דבר האובדן היום - כבר לא הייתי זוכה לראותם עד עולם!"

באותה שעה, אמר ה'חפץ חיים' את מזמור "השם רועי לא אחסר", כפי שנהג בכל סעודה. ה'חפץ חיים' קורא את מילות הפרק לאט ובהטעמה, ואומר ביתר דגש את המילים: "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי, ושבתי בבית השם לאורך ימים". אחר כך, הוא נושא עיניו אל יושבי השולחן, ונתקל בעסקן מאנגליה היושב לצדו, אותו לא ראה מעולם, ופונה אליו בשאלה: "תמה אני על דוד המלך עליו השלום, מדוע נקב בלשון 'רדיפה' על 'טוב וחסד'. הן 'רודף' הוא אדם רע, היורד לחייו של אדם אחר. רדיפה היא מעשה נורא, כואב ומצער מאוד, בעוד ש'טוב וחסד' - הם דברים מבורכים ומשמחי לב. מדוע בחר דוד המלך לקשור את ה'טוב וחסד' עם המונח 'רדיפה'?"

העסקן הביט ב'חפץ חיים' בהפתעה מוחלטת, אינו מבין מדוע ה'חפץ חיים' פונה אליו בשאלה. רק כשהשיב ה'חפץ חיים' הבין העסקן את המתרחש: "אסביר לך. בעצם, לכל אדם יש רודפים, אלה החיים. יש מי ששונאיו רודפים אותו, יש מי ששכניו רודפים אותו, יש מי שסתם אנשים רודפים אותו. יחידים זוכים שהעיסוק ב'טוב וחסד' רודף אותם - הם עסוקים בלהיטיב לנזקקים, בהקמת מוסדות תורה, בגמ"חים, ועיסוקיהם רודפים אותם, כי בכל עת אנשים פונים אליהם, מבקשים את עזרתם, מתייעצים עימם, הם ממש מרגישים 'נרדפים' בעיסוקם בטוב וחסד...". ה'חפץ חיים' הישיר מבטו אל העסקן היושב מולו: "לפיכך מתפלל דוד המלך, כי 'אך טוב וחסד' ירדפו אותו. אין לו צורך ברודפים נוספים, עדיפים רודפים מכל סוג שמבקשים 'טוב וחסד', מאשר רודפים בנושאים אחרים!"

ה'חפץ חיים' סיים את ההסבר, ונטל ידיו למים אחרונים. העסקן ההמום קם סמוק לחיים מעם השולחן ופנה לצאת, אז עצרו בעל הבית ר' עקיבא שרייבר. "הלא ביקשת לשאול משהו, איזו שאלה קריטית מאוד לחיך, ועדיין לא שאלת. מדוע אתה ממחר לצאת?". חיך העסקן והשיב: "השגתי את מבוקשי גם השגתי... השאלה שעמדה לפתחי אכן הייתה דרמטית לחיי - הן זכיתי להקים במו ידיי תלמוד תורה ובית מדרש, גמ"חים להלוואות וקופות צדקה וחסד. העשייה הענפה התפתחה והלכה, וכיום - העיסוק בחסד והטיפול בבעיות השוטפות במוסדות שהקמתי רודף אותי, גוזל את כל זמני, אין לי פנאי לעסקיי הפרטיים ולמשפחתי... יום ולילה, אנשים נוקשים על דלתי. זה מבקש הלוואה, ההוא מבקש תמיכה, פלוני רוצה שאקבל ילדיו למוסד החינוכי, ואלמוני מבקש לשנות את מקומו בבית המדרש. אין לי יום ואין לי לילה, עשרים וארבע שעות ביממה אני משועבד למענה ולטיפול בעיסוקים הבעורים, ואינני מסוגל עוד לשאת...". קולו של העסקן נסדק, מבטו הצטנף בדמעות. "סיכמתי עם רעייתי, כי אלך לשאול את פי ה'חפץ חיים' כדת מה לעשות. הלא אין שאלה הרת גורל ורבת משמעות לחיי, כמו השאלה אם להפסיק את עיסוקי השונים ולהעבירם לאנשים אחרים, או להישאר בתפקידי הנוכחי למרות המחיר הכבד הכרוך בו. והנה, אך פתח ה'חפץ חיים' והאיר את הפסוק 'אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי' בביאורו הנהיר והבהיר - הבנתי את התשובה כולה. הלא ה'חפץ חיים' אמר, בצורה הכי ברורה, כי אין בידינו אפשרות לבחור אם להיות 'נרדף'. כל מה שאני יכול לבחור, זה אם להיות נרדף בשל עיסוקי בצדקה וחסד, או להיות נרדף בשל סיבות אחרות... אני בוחר באופציה בה בחר דוד המלך, אני בוחר להמשיך לעסוק בחסד גם במחיר המרדף!"

מי שעוסק בחסד, בהלוואות או בנתינות, מכיר בוודאי את התחושה הזו. הטלפון אינו חדל מלצלצל, אנשים מתדפקים על הדלת בכל שעות היום והלילה. הוא בא לבית הכנסת ועוצרים אותו בדרך, הוא יוצא לקנות במכולת

לחנים - אלא הפך לזבל! האם יש דרך למצוא אותו? אולי כבר הגיע למזבלה העירונית?

"מה יש?", עובדת הניקיון נבהלה משיחת הטלפון, והביטור על קופסת הנעליים החסרה, "אתם צריכים את הנעליים? אולי הן עוד בפח האשפה... הן פיניתי אותן רק אתמול - יום שלישי, ובמונסי מפנים את הזבל בשני ובחמישי. היום יום רביעי - מסתבר בהחלט שהנעליים עודן בזבל, אולי לא הכי נעים להגיע אליהן אבל זה אפשרי!", אמרה המנקה... ר' משה שמע את הדברים, וזיק ניצת בעיניו. "לא נעים, כן נעים", הרהר, "זה כה דחוף!". הוא לבש כפפות ומיהר לחדר האשפה, הגדוש עד אין קץ. במהירות ובזריזות כאחוז בהלה, הוציא את שקיות האשפה והעגלות בזו אחר זו, ושפך את תכולתן על המדרכה. הוא פותח שקית אחרי שקית, ולפתע בצבץ מרחוק משהו מוכר - הייתה זו קופסת הנעליים!

בצעדי ריקוד, אף רץ ר' משה הביתה, חובק את הקופסא בידי, ופיו ממלמל שבח לבורא עולם. בחדר פנימי וסגור, פתח את הקופסא וספר את השטרות שנית. אחת מהנה לא נעדרה... "אני לא מאמין! רבבות דולרים הושלכו לפח האשפה, ומבלים שם כבר יותר מיממה! אם לא הייתי מגלה את דבר האובדן היום - כבר לא הייתי זוכה לראותם עד עולם!". הוא יצא מהחדר, וגילה את ר' קלמן יושב בסלון, וכוסס ציפורניו בעצבנות. כבר חלפה שעה מאוד ארוכה, מאז ירד ר' משה ל'בייסמינט' להביא את הכסף, ועדיין לא חזר. עיניו אורו כשראה את ר' משה נכנס וצורר המזומנים בידי...

"איזה נס שביקשת ממני הלוואה!", אמר ר' משה והודה בחום לר' קלמן, "הצלת את הכסף שלי! בלעדיך - לא הייתי נזכר בכסף, ולא הייתי ממחר לחפשו! הרצון להלוות לך את הכסף הציל את הכסף, והציל אותי מאובדן סכום כה גדול!". ר' קלמן הביט בו בחוסר הבנה מושלם. אינו מבין על איזה אובדן מדובר, אינו קולט ממה הציל וכיצד. רק כשנרגע ר' משה הצליח לספר לידידו את השתלשלות הדברים לאשורם...

"אם לא הייתי מתנדב לתת לך את הלוואה", סיכם ר' משה, "הייתי מפסיד סכום שחסכתי במשך שנים. אם לבי היה נכנע ליצר שאמר 'אין מקום בטוח לכסף כמו בידיים שלי' - הייתי מגלה כי זה המקום הכי פחות בטוח... בזכות שסמכתי עליך והלכתי להביא לך את הכסף, גיליתי את דבר זריקתו לאשפה רגע לפני שהיה מאוחר מדי..."

למרות שנראה כי הלוואה עשויה לגרום לקושי - זה בוודאי לא כך. הלוואה היא מצוה חשובה, שמזכה ברווחים רבים, גם גשמיים - לכלליים ממש. לא תמיד זוכים לראות זאת בעיניים, אך הלוואה היא 'ביטוח' שמימי על הכסף שלנו... כמה כדאי לנסות להתאמץ, אולי בכל זאת נוכל להלוות, אולי נצליח איכשהו לסייע... וגם אם אין לנו כרגע מה להלוות, כמה חשוב להעניק לפחות את העידוד והתמיכה! גם לאמירה 'הייתי מלווה לך בשמחה, אולי אוכל לסייע בעתיד', יש משמעות טובה הרבה יותר מאמירה סתמית 'אין לי'.

מצוות הלוואה מאירה באור יקרות את האחריות שלנו לתת לזולתנו את המפתח להצלחה, להעניק לו את הכלים. ומשעה שסייענו לחבר הצלחה, נפתחו בפנינו שערי הצלחה שמיימים!

תשובה לשאלה לפני שנשאלה

היה זה בעת כינוס הכנסיה הגדולה הראשונה, שנערכה בשנת תרפ"ג בווינה. התכנסו אליו כל מנהיגי היהדות, אדמו"רים ורבנים, ראשי ישיבות ומרביצי תורה, בראשות מנהיגי ישראל ורבן של כל בני הגולה, ה'חפץ חיים' זצ"ל. ומי רואה אותם יוצאים ואינו יוצא, אף אלפי יהודים נאמנים נהרו לווינה, להשתתף ולו במשהו בכינוס הגדול לצדיקים. ה'חפץ חיים' זצ"ל התאכסן בווינה בביתו של נגיד יהודי ידוע, בשם ר' עקיבא שרייבר. ר' עקיבא שמח על הזכות שנפלה בחלקו לארח את גדול הדור, ועמל להסדיר את כל התנאים הנחוצים לאירוח ה'חפץ חיים' בכבוד מלכים, מאן מלכי רבנן...

הכניסה לבית נחסמה, כדי לאפשר ל'חפץ חיים' מקום מנוחה שקט ורגוע. אך על הגדרות צבאו המוני היהודים, מבקשים לעקוב אחרי הנהגות רבן של ישראל, ולזכות להביט בו לרגע קט. עימם, נמנה גם עסקן מפורסם ודגול שהגיע הנה מאנגליה, אשר ביקש גם הוא להיכנס אל הבית מתוך מטרה להתיעץ עם ה'חפץ חיים' בנושא חשוב ומרכזי בחייו, אך נתקל גם הוא במחסום האנושי... ברגע של שקט, פנה לבעל הבית, וביקש: "ראה נא, יש לי שאלה חשובה, קריטית לחיי. ומי כמו ה'חפץ חיים' לענות עליה. אנא, הרשה לי להיכנס למעונך, כדי לשוחח עם ה'חפץ חיים' לזמן קצר, ולשמוע את אשר יצווה לי הכהן הגדול מאחיו..."

ר' עקיבא נענה על אתר. הן הוא מכיר את פעליו הברוכים של העסקן מאנגליה, ואכן מי כמוהו זכאי ל'פרוטקציה' כזו. "היכנס נא בשעה אחת

"לפני שיצאנו, כאשר בני ביתי ניסו לשכנע אותי שלא אסע לוורשא, ענית להם בלשון שאלה: 'זכי אתם חושבים שאני נוסע להתיישב בוורשא?'. אם כן, אפילו שכוונתי הייתה שלא אשהה שם זמן רב, אבל אני צריך לשמור על מוצא פי, ולכן לא התיישבתי בוורשא"

מדוע נהג הרב מפוניביץ' לאכול סעודת ליל ראש השנה ביחידות?

הרב ישראל ליוש

"מְדַבֵּר שְׂקָר תִּרְחַק... (שמות כ"ג, ז')

אזהרה מיוחדת הזהירה התורה בענין השקר: "תרחק". את כל העברות אנו מצווים שלא לעשות, אבל בשקר ישנו ציווי מיוחד להרחקה, וזאת משום שחותמו של הקב"ה אמת, וכבר כתב המסילת ישרים: "ובוודאי שאם האמת הוא מה שבחר בו הקדוש ברוך הוא לקחתו לחותם לו, כמה יהיה הפכו מתועב לפניו".

הגה"צ רבי שלום שברון זצ"ל, היה אומר שהתורה לא נתנה גבול להרחקה, 'תרחק' כמה שיותר, כי אמת היא אמת רק כשהיא אמת מוחלטת, אם נערב באמת אפי' מעט שקר, אין זו אמת כלל, וכשם שאם יאמר לך אדם ששניים ועוד שניים שווים שלושה, הוא לא דובר אמת חלקית, אלא זהו דבר שקר, כך אם הוא ישנה אפי' פרט קטן מן האמת, אין זו אמת חלקית, אלא שקר, זו

הסיבה שנצטוונו לרחוק מן השקר בלא גבול, כי חותמו של הקב"ה היא אמת מוחלטת.

התרחקות של גדולי התורה מן השקר, היה אפילו מסרך שקר, ונהגו כלפי האמת והשקר לפני משורת הדין, כפי שיסופר בסיפורים הבאים:

מנהג היה לו לפונוביז'ער רב, הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, לאכול את סעודת ליל ראש השנה לבד בחדרו, בלי בני משפחתו. משהבחין בכך אחד מתלמידיו, הרהיב עוז ושאלו לפשר המנהג. "אספר לך ספור ותבין", פתח הרב את דבריו. "לפני כמה שנים נסעתי לארה"ב, לגייס כספים עבור הישיבה, והנה בליל ראש השנה, כשהתפללתי באחד מבתי הכנסת בשיקאגו, ניגש אלי יהודי עשיר מנכבדי הקהילה, והזמין אותי לסעוד אצלו את סעודת ליל החג, אך חששתי שהשהות בביתו לא מתאימה לימים הנוראים, וגם נושא הכשרות כלל לא היה ברור לי. מצד שני לא היה לי נוח לסרב לאיש נכבד זה, ולכן אמרתי לו שאני נוהג לאכול ביחידות בליל ראש השנה, וכיון שכך יצא מפי, מאז אני נוהג כך..."

צו המלך הפולני, לפיו על כל היהודים לגלח את זקנם ופאותיהם, וללבוש בגדים כשאר הגויים, הוליד מחלוקת גדולה בין מנהיגי הדור בתקופה ההיא. היו שפסקו כי על היהודים לכבד את הצו, שהרי הפרתו גובלת בפיקוח נפש, כי השוטרים הפולנים היו תופסים את היהודים, מפלים בהם את מכותיהם ומגלחים את זקנם בכוח. לעומתם היו שסברו שזו גזירת שמד שעליה מוסרים את הנפש. ביניהם היה גם האדמו"ר רבי אברהם מטשכנוב זצ"ל, אשר צווה להכריז בבתי הכנסיות כי זו גזירת שמד, ועל כל היהודים ללבוש אך ורק כפי מנהג היהודים, ובשום אופן לא לגלח את הזקן והפאות!

חסידיו באו אל הרב בטענה כי הוא פוסק יחיד, כי כל גדולי הדור הורו אחרת. טען להם האדמו"ר: "שמעתי שגם האדמו"ר מגור, בעל החידושי הרי"ם, פוסק כדברי". וכי בענייני פיקוח נפש אפשר לסמוך על שמועות? תמהו התלמידים. "הצדק אתכם", פסק האדמו"ר, "אסע לוורשא ואדון ע"כ על החידושי הרי"ם". כאשר בני ביתו שמעו על כוונתו לנסוע לוורשא, ניסו להניאו מהרעיון הזה, בטענה שזהו זמן מסוכן לנסוע לוורשא, אך האדמו"ר לא השתכנע

מטענתם ואמר להם: "וכי אתם חושבים שכוונתי להתיישב בוורשא?". בהגיעו אל מעון קדשו של החידושי הרי"ם, שמח מאוד לקראתו וכיבד אותו לשבת, אך האדמו"ר מטשכנוב סירב לשבת, והחל מיד לדון עם החידושי הרי"ם בעניין החשוב שלשמו הוא בא. ואכן הסכימו שניהם שזו גזירת שמד, כי כוונתם להשוות את היהודים לגויים כדי להעבירם על דתם, וא"כ בוודאי שצריך למסור את הנפש. וכך התארכה שיחתם של תלמידי חכמים והמשיכו להתפלל בדברי תורה, כשכל העת האדמו"ר מטשכנוב עומד ומסרב לשבת על כיסא.

בדרכו חזרה אל ביתו, שאלו אותו תלמידיו: "מדוע סירב האדמו"ר לשבת בבית החידושי הרי"ם?". ענה להם האדמו"ר: "לפני שיצאנו, כאשר בני ביתי ניסו לשכנע אותי שלא אסע לוורשא, ענית להם בלשון שאלה: 'וכי אתם חושבים שאני נוסע להתיישב בוורשא?'. אם כן, אפילו שכוונתי הייתה שלא אשהה שם זמן רב, אבל אני צריך לשמור על מוצא פי, ולכן לא התיישבתי בוורשא..."

חדש !!! החוברת מצורפת מידי שבוע

למנויי חוברת כל העלונים

להצטרפות למנויים עד הבית

02-5857373

הסטייפלר, שהיה עייף מעמל היום, התנמנם במקצת על משמרתו, ותוך כדי נפלט כדור מרובהו. כמוזן שהכניסו את כל בית החולים לכווננות

כיצד הגיב רבי ישראל סלנטר, כאשר מתנגדיו החליפו את המראי מקומות של השיעור שהיה אמור למסור, דקה לפני תחילת השיעור?

הרב בנימין גולד

"מדבר שקר תרחק" (שמות כ"ג, ז')

לשונות חמורים מצינו בתורה על גנות מידת השקר: "מדבר שקר תרחק". בשום מקום לא הזהירה התורה להתרחק מדבר, אלא הזכירה לשון איסור וכדו'. "שקר שנאתי ואתעבה", אמר דוד המלך בתהלים - לתעב ולשנוא את השקר. הדגשה מיוחדת זו לא מצאנו בשאר איסורים. מכך אנו למדים, כי האיסור של שקר, הוא לא רק עצם שינוי בדיבור מן האמת, אלא המידה הזו של שקר, היא מה שאדם משקר בנפשו את עצמו או את אחרים. למידה זו יש השפעה שלילית ביותר על מעלת האדם. אדם הרגיל בשקר נהיה שפל ובזוי. על זה אמר דוד המלך: "שקר שנאתי ואתעבה".

דוגמא מוחשית לשקר בנפשו של האדם, שמורידו לשפלות בזויה, הביא מרן הגרי"ל חסמן זצ"ל בספרו 'אור יהל': נראה בעצמנו ששני אורחים נכנסים לבית הכנסת, אחד לבוש חליפה מהודרת, המראה על חשיבותו הרבה ומעמדו הרם, והשני נכנס לבוש בחליפה מרוטה ועלובה וקרועה בשוליה, דבר המראה כי אינו מבעלי הממון והשררה כלל. הנה כולם ירוצו לומר 'שלום עליכם' לראשון, שמראהו נכבד, ויראו לו בסבר

פנים יפות והכנעה את מקומו ב'מזרח', והשני בלבשויו הבלויים יישאר עומד בפתחו של בית הכנסת בביזיון, ואין מי ששם לב אליו, ואף אדם שיהיה בעל דרגה וכבר יבוא ויכבדהו בברכת 'שלום עליכם', הרי יעשה זאת באופן של 'לצאת ידי חובה' ותו לא! ועל זה התורה הקדושה צווחת ואומרת "מדבר שקר תרחק", שהרי לא נתתם 'שלום עליכם' לאדם הראשון אלא לבגד שלו! זהו שקר בנפשו של האדם שמורידו לשפלות בזויה.

...

מרן בעל ה'קהילות יעקב', הסטייפלר זצ"ל, הקפיד כל חייו לישון בסוכה, גם במצבים קשים שהיה זה ממש בגדר סכנה. וכך היה שבהיותו בצבא הרוסי, באחת המשמרות הוטל על רבינו לשמור על בית חולים מסוים. בקור העז שהגיע עד לשלושים מעלות מתחת לאפס, הוא ישב בעמדת השמירה ונלחם באשמורות עיניו לבל יירדם, וח"י יישן מחוץ לסוכה. ההוראה הייתה כי כאשר יראה איזו תנועה חשודה, יירה ברובה והם יכניסו את כל בית החולים לכווננות. הסטייפלר, שהיה עייף מעמל היום, התנמנם במקצת על משמרתו, ותוך כדי נפלט כדור מרובהו. כמוזן שהכניסו את כל בית החולים לכווננות, וציפו לראות כיצד ייפול דבר.

לכשנרגע מצב החירום, יצאו אל מרן הסטייפלר ושאלוהו מה ראה ועל מה ירה? הרהר הסטייפלר מה לומר, שהרי היה יכול לומר שראה משהו חשוד, ואז היו פוטרים אותו לשלום, אך תיכף נחרד מהמחשבה, והלא "מדבר שקר תרחק". ענה ואמר: "נרדמתי ונפלט לי כדור", חטא אשר עונשו מוות.

תיכף אסרוהו במקום אשר הפושעים הגדולים אסורים שם, וגזרו דינו למוות בתליה. אך הוא לא חשש כלל, כי יודע היה בביטחון כי "שומר מצווה לא ידע דבר רע", והלא כל מעשיו לשם שמיים, אפילו שבדרך הטבע לא הייתה שום דרך הצלה, אך "היד ה' תקצר"?

לאחר שלושה ימים - יום הולדת לקיסר - נתנו חנינה להרבה אסירים ביטחוניים, בתוכם נכלל בדרך נס גם הסטייפלר והוא יצא לחופשי...

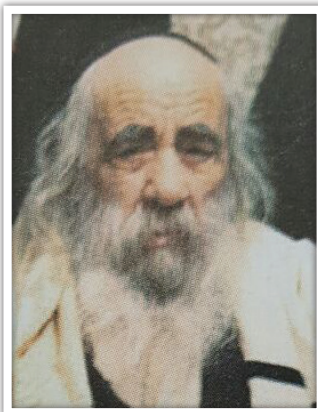
...

על זהירותו של מרן הגר"ח מברסק זצ"ל במידה זו של "מדבר שקר תרחק", מספרים סיפורי מופת. אחד הנודעים שבהם היה בשנת תר"מ, שאז היה מרן הגר"ח אברך בן עשרים ושבע, והחל לומר את שיעורו מעל הבימה החשובה והראשונה שבאכסניו התורה, ישיבת וולאז'ין המפורסמת.

שמו הלך לפניו כעמקן, אשר סלל דרך חדשה דרך הבנה צרופה, ועם זאת, מינויו לראש ישיבה בוולאז'ין, שעבר את אישורו של מרן הנצי"ב זצ"ל, נתקל בהתנגדותם של כמה רבנים ישישיים, אשר נרתעו מדרך הלימוד המחודשת שלו. היו שריננו כאילו שזכה לכבוד זה, רק מפני שנשא לאשה את נכדתו של ראש הישיבה מרן הנצי"ב. כפטרוניה הרוחניים של הישיבה, שמשו אז כמה מגדולי ליטא, כמו הגאון רבי אייזל חריף והגאון רבי אליעזר משה הורביץ ועוד. הוחלט על שיגורה של משלחת רבנים חשובה, אשר תהיה נוכחת בשיעור הראשון, ותחליט אם אמנם ראוי האברך הצעיר למשרה או לאו.

בישיבה נלמדה אז מסכת יבמות. שיעורו של רבי חיים נסב על ביאור שיטת הרמב"ם בסוגיית אילונית. היה זה שיעור נפלא כזה, אשר היה ראוי לאבי תופסי התורה שלאחריו. בכלל, חביבה ביותר הייתה עליו מלאכת בירור שיטת הרמב"ם שבכל עניין. הדברים יצאו מפיו קולחים ובהירים, והנאת השומעים נתנה את אותותיה בפניהם המאירות.

לפתע, ללא כל הכנה מוקדמת, פסק השיעור. "יש לי טעות!", הכריז רבי חיים, ועצר את שטף דיבורו. הוא נזכר לפתע בדברי הרמב"ם שבהלכות מלכים, אשר עמדו בסתירה לדברים שהיה בדעתו להשמיע. השומעים לא ידעו על קיומו של אותו הרמב"ם, ואף אחד מהם לא הזכיר אותו, רבי חיים הוא שנזכר בדברים ומשנזכר לא רצה להמשיך. הדברים היו מאירים ושמיים, אך לא

...

עלו בקנה אחד עם מידת האמת. שיעור זה היה עשוי לשמש כקנה מידה, להערכת דמותו של הר"מ החדש בעיני גדולי הדור, אשר באו לעקוב מקרוב אחר השיעור ולחרוץ את דינו. שיעור זה היה עשוי לחרוץ את גורלו של רבי חיים ואת עתידו ומעמדו הביחלי התורה. אך האדם הגדול בענקים 'נכשל' כבר בשיעורו הראשון... והנה קרה הפלא! דווקא מידת האמת הצרופה, הרשימה כל כך את צוות הרבנים אשר החליטו על אתר, כי מי שמסוגל לספוג מנת ביזון שכזו למען האמת, ראוי לאותה איצטלה של מסירת שיעורים בוולאז'ין, כי תורת אמת הייתה בפיהו. (פניני הגרי"ז)

כשמרן רבי ישראל סלנטר זצ"ל היה אומר שיעורים תורניים, היה רגיל לומר פלפול שארך לא פחות משש שעות. בפלפולו היה חורז את כל התורה כולה מתחילתה ועד סופה, וזה מלבד הדרשות המוסריות שהיה מוסר. ידוע שבתחילת דרכו, כשיצא עם החידוש הגדול של 'שיטת המוסר', היו לו מתנגדים רבים, וביניהם היו גם אנשים גדולים. כאשר היה רבי ישראל בא לדרוש את דרשותיו הגדולות בוילנא או בקובנא, לפעמים היו שם מאות אנשים. בין הבאים היו גם ממתנגדי 'שיטת המוסר', שבאו לשיעורים שלו כדי לסתור את פלפולו, ועל ידי שיסתרו את תורתו ירד כוח השפעתו. עד כדי כך הגיעה גאונותו של רבי ישראל: מספרים שהמנהג היה, שמגיד

המשך בעמוד הבא >>>

שיעורי האזנה גבוהים במיוחד לשיעורים החדשים באידיש ב'דף היומי בהלכה' בקו השיעורים של 'דרשו'

השיעורים, המצליחים לחבר עליהם את שומעיהם. כאמור, שיעורים אלו מצטרפים לשיעורים הוותיקים שב'קו השיעורים', ביניהם שיעורי של הגאון רבי אריה זילברשטיין שליט"א ב'דף היומי בהלכה' בלשון הקודש הזוכה לתפוצה רחבה ולאחיה רבה; שיעוריו של הגאון רבי אליהו אורנשטיין שליט"א בדף היומי בבלי, הזוכה גם הוא לעשרות אלפי האזנות מדי יום, בשל סגנונו המיוחד והתמציתי; וכן מגוון נוסף של שיעורים ודרשות.

כזכור, נוסף לאחרונה חידוש מיוחד ב'קו השיעורים' - אפשרות למעבר תוך כדי שמיעת השיעור ב'דף היומי בהלכה' - על ידי לחיצה על מקש 8 - לקבלת מענה הלכתי מאת רבנים חשובים ומורי הוראה שליט"א בשאלות הקשורות לנושאים הנלמדים. בימים אלו, לצד הוספת השיעורים החדשים באידיש, שוקדים ב'דרשו' על הרחבת מעגל הרבנים המשיבים ועל צירוף מורי הוראה ממגוון קהילות הקודש וחסידות, על מנת שכל לומד יוכל לקבל את המענה המדויק המתאים לו, לפי מנהגי עדתו וחוגו. ההאזנה לקו השיעורים של 'דרשו' הינה בעלות שיחת טלפון רגילה, ובחיגו מטלפון נייד היא בדרך כלל ללא עלות, בהתאם לתוכנית והמסלול של המנוי. התקשרו: *4992 או: 077-2222-666.

רק לפני כשבועיים הושקו בקו השיעורים של 'דרשו' שני שיעורים חדשים בשפת האידיש ב'דף היומי בהלכה' - וב'דרשו' מופתעים משיעורי ההאזנה הגבוהים שנרשמו להם.

שני השיעורים היומיים החדשים נמסרים מפי הגאון רבי מרדכי שלמה פריינד שליט"א, ראש כולל בבאיאן, והגאון רבי אפרים סגל שליט"א, מו"ץ בקהילת קרלין סטולין. כמו השיעורים הוותיקים שב'קול השיעורים' הזוכים זה מכבר לאחיה רבה - גם השיעורים החדשים באידיש מצטיינים בשפה עשירה, תמצות ובהירות, על מנת

שהמאזינים יוכלו להספיק בדקות אחדות את חומר הלימוד היומי במשנה ברורה עם פסקי גדולי האחרונים הנוגעים לנושאים הנלמדים. ב'דרשו' אומרים כי העובדה שבתוך זמן קצר כל כך נרשמו שיעורי האזנה כה גבוהים לשיעורים החדשים, מלמדת הן על הביקוש הרב בקרב ציבור דוברי האידיש לשיעורים ב'דף היומי בהלכה', והן לאיכותם ובהירותם של

<< המשך מעמוד קודם | הרב בנימין גולד

ישראל לא היו בדרך האמת, ומה שהבחור שאל זה היה האמת. אבל הוא עשה חשבון, שאם יודה לבחור שהפלפול שלו נהרס, אז יצא קול בכל הגולה, שבחור מן השורה סתר את הפלפול של ר' ישראל סלנטר, ואם כן 'סאיז' נישט קיין גדול הדור', זה לא גדול הדור! ממילא כל השפעתו בלימוד המוסר תיחלש מאוד. זה היה צד אחד. אבל מצד שני, הבחור הרי בכל זאת צודק. איך מכריעים ספק כזה? האם המטרה מקדשת את האמצעים, ובכדי לרומם את שיטת המוסר אפשר לומר גם איזה פלפולים ותירוצים שאינם אמת? או שאין המטרה מקדשת את האמצעים, וצריך להגיד רק את האמת בלא שום חשבונות כלל? איך מכריעים כזו הכרעה?!

והוסיף ואמר ר' ישראל: "אני צעקתי לעצמי 'ישראל! ישראל! דו לערנסט מוסר! ועל פי מוסר צריך להודות על האמת ולא מחשבנים חשבונות!". ואכן כן החליט לעשות והפסיק מיד את השיעור. העיקר שלא לומר דבר שהוא לא אמת. ומספרים שכאשר שמע זאת הג"ר יעקב יוסף זצ"ל, שהיה בזמנו ממתנגדי המוסר, נהפך מאז לחסידו המובהק של ר' ישראל. (קונטרס חמודות שמואל בשם הגרמ"ש זצ"ל).

השיעור תלה על פתח בית המדרש מקורות וראשי פרקים לשיעור, כדי שהלומדים יוכלו להתכונן. פעם החליפו מתנגדי שיטת המוסר את המראה מקומות' על הסוגיא שהיה אמור למסור בשיעור, רגע לפני שנכנס רבי ישראל. הם רצו להחליש את השפעתו. כשנכנס רבי ישראל והתבונן במראה מקומות חשכו עיניו. הוא הכין מ"מ על סוגיא אחרת! ואעפ"כ, על אתר, חיבר פלפול חדש עפ"י המראה מקומות הללו, שסקרם בהרף עין. כזו הייתה גאונותו! פעם כאשר עמד ודרש בוויילנא או בקובנא, אמר פלפול הלכתי גדול וייסד יסוד, עמד מולו בחור חריף, שאל קושיא על היסוד וסתר את הבניין שבנה רבי ישראל בשיעור. מספרים שר' ישראל השתומם זמן מה. הוא הפסיק משטף דיבורו וחשב, ולאחר מכן אמר לבחור: "אתה צודק! אין לי מה להגיד!". מיד אמר רבי ישראל "רבי חנניא בן עקשיא" והסתיים השיעור.

לאחר מכן, הסביר ר' ישראל במה התלבט ברגעים שהפסיק את השיעור. הוא אמר שמיד כאשר הבחור שאל את הקושיא, עלו בראשו שנים עשר מהלכים לתרץ את הקושיא. אם אמנם היה מתרץ אז, כבר במהלך הראשון הבחור הנ"ל היה שוכח מה שהוא שאל בכלל. אבל כל המהלכים שחשב ר'

<< המשך מעמוד 13 | הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

אחרי כמה חודשים, הבחין סבי באותו ידד בא לקראתו, ולפתע פנה הלא ועבר את הכביש למדרכה המקבילה, מבקש להימנע מהמפגש הלא נעים... כשחזר הדבר פעם פעמיים ושלוש, הבחין סבי כי ידידו מתחמק ממנו, כנראה אי הנעימות מהעובדה שלא פרע את חובו מכריעה אותו...

ניגש אליו סבי במפגיע, ושאל: "ידידי! הלא נהגנו לדבר, לשוחח בנעימות, לברך זה את זה בשלום. עתה, לא די שאין לי את הכסף, גם איבדתי ידיד יקר כמורך! 2,000 דולר הם מחיר גבוה מדי כדי לרכוש בו שונא, אני יכול לרכוש שונאים בהרבה יותר זול...". ולא נחה דעתו, עד שהרגיע את ידידו ודיבר על לבו כי עוד חזון למועד, ובוודאי בבוא העת יוכל לפרוע לו. ועד אז, "הבה נישאר ידידים אוהבים..."

כי מהות הלוואה אינה רק הנתינה הכספית, אלא הענקת העידוד, החיזוק והתמיכה. וגם אם ההלוואה הסתבכה ולא נפרעה עדיין, זו לא סיבה לינוח את המטרה העיקרית, זו לא סיבה להפסיק לעודד ולתמוך... אדרבה, היא הנותנת, זה הזמן להגדיל ולהרבות את החיזוק והעידוד, להפיח רוח חדשה ואמון מחודש!

(מתוך הספר 'פניני פרשת השבוע' הרב קובלסקי)

ונאלץ לפתוח 'קבלת קהל' באמצע הרחוב... זה עשוי ליצור תחושת מיצוי או רצון להקל, להוריד מהעומס. לברוח מההתחייבות לסייע, מהחובה לעזור. בבירורה בין חיים שקטים ורגועים, לחיים בהם נרדפים בעזרה לזולת, יש משהו מגרה באופציה הראשונה...

ובכל זאת, מאיר ה'חפץ חיים' באור יקרות: אם זכית להיות נרדף בשל העיסוק בחסד, תשמח ותודה לה' על הזכות הזו, עד כדי שתתפלל להמשך להיות נרדף על לא עוול בכפך, לשאוף להיות נרדף על מעשי החסד שבידך! כשהיהודי הבא יפנה אליך ויבקש הלוואה, אתה יודע שבעקבותי יבואו עוד. תתחיל כאן קבלת קהל, זה יבקש ללוות בשיקים וזה בדולרים, זה יבוא ביום וזה בליה, צרכי עמך מרובים ודעתם קצרה. אבל עדיף להיות נרדף בעסקי 'טוב וחסד'!

מחיר יקר לישונא...

סבי, הגאון רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל, העניק פעם לאחד מידידיו הלוואה בסך 2,000 דולר. היה זה סכום נכבד, וסבי סמך עליו ורצה להעניק לו עידוד בעצם העובדה שהוא מעניק לו הלוואה בסכום כזה... אלא שתאריך הפירעון חלף, וגם כמה שבועות נוספים, והילד איננו, הלווה פשוט נעלם...

האם מותר להתרפאות ע"י הרופא הכומר במאניללא שבפיליפינים שעושה ניתוחים בלי סכין?

”ירפא ירפא” (שמות כ"א, י"ט)

הגמ' בבא קמא (פה:) דורשת ממה דכתיב "ורפא ירפא" - 'מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות'.

בשור"ת מנחת יצחק (ח"ו סי' פ) נשאל, האם מותר להתרפאות ע"י הרופא הכומר במאניללא שבפיליפינים, הכומר 'רעוו' טוני אגאפואה', שהוא מרפא לכל החולאים ולכל הנגעים למגדול ועד קטן, והוא עושה ניתוחים בלי סכין, ניתוח רק בידיים גלויים עם אצבעותיו, דבר שלא ניתן להאמין, אבל עובדא הוא, וכבר ריפא אנשים לאלפים בדרך זו, והכל בלי שום מכשירים או סמי רפואה, רק באצבעותיו. וגם אחר שחתך הוא מחבר את החתך באופן הנ"ל באצבעותיו בלי כלום, שמעביר אצבעו על מקום החתך איזה פעמים, ואח"כ לא ניכר עוד

במקומו אפילו שריטה אחת, ונראה לעין כל. והשאלה היא, אם מותר לחולה אנושי מסוכן ר"ל, שילך לאותו כומר להתרפאות מאתו, היות והוא נגד הטבע שיחתוך ויחזור ויחבר בחף אצבעותיו?

וכ' שם לאסור, מצד שכל מעשיו ע"פ עבודה זרה, וביותר נתחזקו דברינו, אחרי אשר נשאלתי בשאלה זו מאת הרה"ג מוה"ר מאיר כ"ץ נ"י, והוא הוסיף לצרף מכתב מהכומר הרופא הנ"ל, והכתרת של המכתב "הכנסיה הרוחנית של מדע", וכתב במכתבו שהוא "אך אמצעי של האדון".

והגם שאינו מפרש כ"כ הדק אל מי כוון בזה ה"אדון", אבל ברור שכוון לאותו איש ימ"ש,

ואמרת בזה, כמה גדולים דברי החכמים דאסור להתרפאות מכומר בשלא כדרך הטבע, אפילו בפיקוח נפש דכל מעשיהם לעבודה זרה, ע"כ.

יתום שהגיע לגיל עשרים, וכן יתומה שנישאה, האם יצאו מכלל יתמות?

”אלמנה ויתום לא תענון” (שמות כ"ב, כ"א)

בכנסת הגדולה (חור"מ סי' רמז הגה"ט אות יז) כ' בשם ר"א גאליקו זצ"ל, שמגיל עשרים שנה ומעלה אינו נקרא 'יתום', ועין שם (סי' קסג הגב"י אות קנז, ועי' שבת בנימין סי' רכט), ובפתח הדביר (או"ח קננה), כ' שאם הוא חריף, אף בפחות מעשרים אינו קרוי 'יתום'.

בשור"ת פנים מאירות (ח"א סי' לז ד"ה וצריך ל"י) כתב שיתומה שנישאה, כיון שכל צרכיה על בעלה יצאה מכלל 'יתומה'.

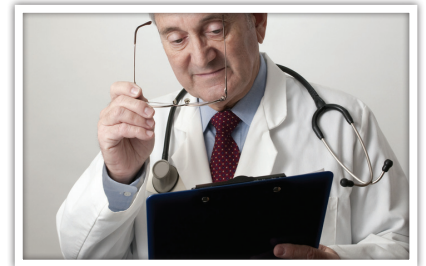
מדוע "טוב שברופאים לגיהנם"?

”ירפא ירפא” (שמות כ"א, י"ט)

הגמ' בבא קמא (פה:) דורשת ממה דכתיב "ורפא ירפא" - 'מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות'.

בקיודושין (פ:) אמרינן "טוב שברופאים לגיהנם", ונאמרו בזה כמה פירושים, המאירי שם פ"י, מפני שכמה פעמים שופך דמים מפני הייאוש, ושאינו משתדל כראוי במלאכת רפואתו, או שאינו יודע לפעמים סיבת החולי ודרך רפואתו ועושה עצמו בקי, ע"כ.

בס' שער בת רבים (פ' יתרו עה"פ "כי אני ה' רופאך" עמ' קמ) כ' בשם ס' חסדי אבות (וכן מובא בס' מרגניתא דרבי מאיר בשם רבי מאיר מפרמישילן זצ"ל), בדרך מליצה על מה שאומרים "טוב שברופאים לגיהנם" - שהרופא שמאמין בה', מתפלל בתפילת שמונה עשרה את

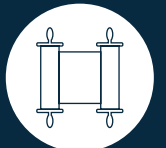

ברכת "רופא חולי עמו ישראל", ומכוון שה' הוא הרופא האמת, והוא רק שליח לרפאות.

אולם הרופא שאינו מאמין בה', וחושב כי רפואת החולה תלויה בו ולא ברצון ה', א"כ הוא מחסר בברכת "רפאנו", ואינו מתפלל רק י"ז ברכות כמנין "טוב" - וזה "טוב" שברופאים לגיהנם.

- מדוע פתחה התורה את ה'משפטים' דווקא במצות עבד עברי?
- מהו היחס הנכון לספרי הקיצורים שנתחברו בכל דור?
- האם על האדם לצפות לברכת ה' עליו?
- מהי מעלתה של הפשרה על די תורה?

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה והמועדים' לרכישה התקשרו 02-5609000

מדוע נקראת פרשת שקלים בשבת הסמוכה לאדר, ולא בר"ח עצמו? והאם מוציאים ב' ספרים או אחד?

טעמים ומנהגים לשבת 'שקלים'

בחול לא שכיח רבים בבית הכנסת, ועוד חששו בחול מפני ביטול מלאכה (מועדים לשמחה פרשת שקלים סימן ה).
פרשת הקריאה: קוראים בפרשת כי תשא (שמות ל', י"א) שהיא מעניין השקלים, וקוראים מתחילת הפרשה עד פסוק ט"ז "לכפר על נפשותיכם" (שו"ע תרפה א).

סדר הקריאה

• חל ראש חודש אדר באחת מימי השבוע: מוצאים ב' ספרים, בראשון קוראים שבעה קוראים בפרשת השבוע, ובשני פרשת שקלים, ומפטירים בשקלים.
• ראש חודש שחל בשבת: מוצאים ג' ספרים, באחד קוראים ששה קוראים בפרשת שבוע דהווי תדיר, ותדיר (פרשת שבוע) ושאינו תדיר (פרשת שקלים) תדיר קודם. בשני קוראים לשביעי בקריאת ראש חודש, שהוא יותר תדיר מפרשת שקלים, ובשלישי מפטיר בפרשת שקלים (שו"ע תרפה א).

הפטרה

מפטירים במלכים (מלכים ב' פרק י"ב, א'): "בן שבע שנים - לכהנים יהיו" (שם י"ב, י"ז), והטעם: לפי שמוזכר בו עניין תרומת בני ישראל לבדק הבית (משנ"ב

תרפה ס"ק ה).

הספרדים מתחילים מתחילת "ויכרות יהודיע" (שו"ע תרפה א), והטעם שמתחילים שם, אף ששם לא מוזכר מנדבות בדק הבית: כדי להשלים כ"א פסוקים (עורה"ש תרפה ג), שהוא מספר הפסוקים שצריך לקרוא לכתחילה בהפטרה (כמבואר טושו"ע רפד א).

כשחל ראש חודש בשבת: אין מפטירים בשל ראש חודש אף שהיא תדירה, והטעם: לפי שהפטרה של שקלים מדברת גם בעניין ראש חודש (אליה רבא תרפה יז בשם תשובות רמ"א לח ב). טעם אחר: משום שקראו באחרונה בשקלים, מפטירים מענין השקלים (משנ"ב תרפה ס"ק ג).
טעם אחר: שמה שאומרים להקדים התדיר, הוא רק בקריאת התורה ולא בהפטרה, לפי שד' פרשיות אלו קבועות מפי רבותינו, כהפטרות ראש חודש (שבלי לקט הקצר סימן כג).

הוצאת ב' או ג' ספרים

בשו"ע (תרפה א, ב) מבואר שמוציאים ב' ספרים, והטעם שמוציאים ב' ספרים: משום טירחא דציבורא, שלא יצטרכו להמתין בשעת גלילת הספר (שו"ע קמד ג), ואע"פ שפרשת השבוע ופרשת שקלים - כי תשא סמוכות הן, ולא שייך טירחא דציבורא, אעפ"כ מוצאים ב' ספרים, הטעם: כדי להחשיב את הקריאה ולפרסם הדבר, ומתוך כך ישימו לב שיש כאן קריאה מיוחדת (שערי ימי הפורים פרק א ו).

ויש שנהגו להוציא [בשבת שקלים] רק ס"ת אחד, והטעם: לפי שסמוכות הן, ואין צריך לגלול הרבה ואין בכך משום טירחא לציבור (הגר"נ אדלר רבו של החת"ס בספר נחל אשכול על האשכול ח"ב עמוד ו אות יא, וכן נהג הגר"ש סלנט עיין לוח א"י פרשת משפטים).

משה רבינו תיקן שיקראו בתורה בשבתות ובשני וחמישי ובמועדי ישראל (רמב"ם הלכות תפילה פרק ב). מלבד זאת, ישנם עוד ארבע שבתות בהן נוהגים לקרוא פרשה נוספת, ואלו הן: פרשת שקלים, פרשת זכור, פרשת פרה פרשת החודש (מגילה כט, א).

פרשת שקלים

פרשת שקלים היא הפרשה הראשונה מד' פרשיות, ונאמר בה תרומת השקלים שנתנו בני ישראל למשכן, וחייב מחצית השקל לדורות. אמר קרא (במדבר כ"ח, י"ד): "זאת עולת חודש בחודשו לחודשי השנה", ו"חודשי השנה" מיותר לכאורה, למדו מכך חכמים שיש חודש בשנה, שצריך לחדש ולהביא בו את הקרבנות מתרומה חדשה, ומנין שחודש זה הוא חודש ניסן? - גמרינן (מגילה כט, ב, ר"ה ז, א) בגזרה שווה: "חודש" (דברים ט"ז, א'): "החודש הזה לכם" (שמות י"ב, ב') שהוא חודש ניסן, ומכיוון שכך היו אוספים לצורך כך מחצית השקל מכל אחד מישראל, ובכדי שיספיקו להביא עד ר"ח ניסן, היו מכריזים על כך כבר בר"ח אדר, וכדאיתא במשנה

בשקלים (פרק א משנה א): "באחד באדר משמיעים על השקלים" (ט"ז תרפה א).

והטעם בא' באדר: "אמר הקב"ה, גלוי וידוע לפני שעתיד המן הרשע לשקול שקלים לאחשוורוש כנגד ישראל, לכן אמר למשה שיקדימו שקלי ישראל לשקלי המן" (מסכת סופרים פרק כ"א, ד').

טעם קריאתה

אנו משלמים פרים שפתינו בקריאת פרשת כי תשא, דכתיב בה ענין השקלים, ותחשב הקריאה כאילו קיימנוה בפועל ממש (משנ"ב תרפה ס"ק א).
טעם אחר: לזיכרון מצוות מחצית השקל (לבוש תרפה א, משנ"ב תרפה ס"ק א). טעם אחר: זכר לקריאת פרשה זו בבית המקדש (מקראי קודש סימן א).

חייב קריאת פרשת שקלים: פרשת שקלים [ופרשת החודש] הווי מדרבנן (עיין שו"ע תרפה ז).

ויש שכתבו שאף שקריאת הד' פרשיות הוא מדרבנן, בכל זאת יש להיזהר בהן יותר מקריאת הפרשיות של כל השנה (א"ר תרפה כא בשם השל"ה ריש מסכת מגילה).

זמן הקריאה

בשבת שלפני ר"ח אדר, או בשבת שחל בה ר"ח אדר (מגילה כט, א, שו"ע תרפה א).

הטעם שנקראת בשבת הסמוכה לאדר ולא בר"ח עצמו, שבו משמיעים על השקלים, כמבואר במשנה בשקלים (פרק א משנה א): לפי שבשבת כל העם בטלים ממלאכתם ונאספים לבית המדרש, ושומעים חייב שקלים, ואילו

השוכר צימר או שואל דירה לשבת, אם חייב במזווה מן התורה או מדרבנן

שכר בית ואח"כ קנאו, אם צריך להוריד את המזווה ולקובעה מחדש • ולגבי מה אמרה רות לנעמי "באשר תליני אליך"?

מסכת עבודה זרה דף כא.

השוכר בית בארץ ישראל חייב במזווה מיד, והשוכר בחו"ל או שדר בפונדק בארץ ישראל עד שלושים יום פטור, מכאן ואילך חייב. מבואר בבבא מציעא (דף קא:), שהמשכיר פטור מן המזווה אף שהבית בבעלותו, וכתוב: "וכתבתם על מזוזות ביתך", דרשו חז"ל שמזווה חובה על מי שדר בבית, לכן רק השוכר חייב.

ונחלקו הראשונים האם חיובו של השוכר הוא מן התורה או מדרבנן, שהרי נכתב בתורה "ביתך", א"כ השוכר אינו בעל הבית. שיטת תוס' בע"ז (דף כא' סוד"ה סוף) שחיוב השוכר הוא מדרבנן. ומן התורה אין חיוב רק לבעל הבית שדר בעצמו בביתו, אכן במנחות (דף מד.) כתבו התוס' (בד"ה טלית) בתירוץ ראשון שהשוכר חייב במזווה מן התורה, ומה שכתוב "ביתך" דרשו חכמים 'דרך ביאתך', ללמד שהמזווה בצד ימין, אבל אין צריך שיהיה בבעלותו, ובת' השני כתבו כשיטתם בע"ז שחיוב השוכר הוא רק מדרבנן, שנאמר בתורה שני פעמים "ביתך" והאחד ללמד שצריך בית בבעלותו.

דעת רש"י נראה שסובר שחיוב השוכר מן התורה, שכתב בע"ז כא. לבאר, שמזווה חובה למי שדר, שנאמר "ביתך", והכוונה דרך ביאתך, כלומר למי שנכנס ויוצא בה הזהיר הכתוב, וכ"כ בב"מ קא. וכ"כ הח"י אדם כלל ט"ז בנשמת אדם בדעת רש"י, אכן הגרע"א בשו"ת (סי' ס"ו), נקט לעיקר דחיוב השוכר מדרבנן, ובתוך דבריו נראה שנקט כן גם בדעת רש"י, וביאר ידידי הרי"צ ברמן שליט"א בחיבורו 'ביא בית', שכוונת רש"י בדרשא של 'דרך ביאתך' ללמד למה המשכיר פטור, אבל השוכר ג"כ פטור ואין חיובו אלא מדרבנן, וכ"כ הרבה ראשונים, הרא"ש בהל' מזווה סי' ט"ו והרשב"א והריטב"א בשבת קלא: והמרדכי, אמנם דעת החינוך (מצוה תכ"ב) שמצוה על השוכר מן התורה לעשות מזווה, וכן הוכיח ידידי הנ"ל מדברי ה'יראים'. ובתוס' בסוגייתנו הביאו פי' הר"ח כהן והריטב"א פי' בדעתו ששוכר חייב במזווה מן התורה.

שכר בית וחזר וקנאו

ממן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א, דן בספרו על מזווה להסוברים שחיובו של השוכר מדרבנן, מה הדין במי ששכר בית ואח"כ קנאו, אם יצטרך להסיר את המזווה וחזור ולקובעה כיון שעד עכשיו היה חייב מדרבנן ועכשיו נתחייב מה"ת.

הקובע מזווה בזמן של פטור

ויש לתלות את זה בדברי הפוסקים, האם כשקבע מזווה בשעה שפטור ואח"כ הגיע לכלל חיוב, אם יש חסרון של 'תעשה ולא מן העשוי', וצריך להסיר ולקובע מחדש או שכשר להניחה. ודעת המק"מ (סי' רפ"ו ס"ק נ"ט), שהשוכר בחו"ל אף שתוך ל' יום פטור, יכול לקבוע את המזווה וכ"ד הרבה פוסקים, וכן מבואר במג"א סי' י"ט סק"א, שאפשר לקבוע מזווה לפני שמתחיל לדור בבית. אכן המנ"ח מצוה תכ"ג, נסתפק בקובע מזווה תוך ל' יום, שיפסל משום 'תעשה ולא מן העשוי', או שכיון שרק מחוסר זמן אין בזה פסול, וכ"כ הבית מאיר סי' י"ד ס"ג, שכיון שרק מחוסר זמן מועיל, משמע, אבל כשמחוסר מעשה לחיובו, יש בזה משום 'תעשה ולא מן העשוי'.

וכ"כ הפ"ת (סי' רפ"ו ס"ק י"ג וי"ד), שהנותן מזווה בשעה שהמקום פטור, ואח"כ בא לכלל חיוב, צריך להסיר את המזווה ולחזור ולקובעה, וכתב בשם ה'דרך החיים', שאם קבע מזווה כשלא הייתה דלת ואח"כ שם דלת - צריך להסיר ולחזור ולקובע.

והאריך בזה מו"ר הגרמ"ש קליין שליט"א, בספרו 'שאלת משה' שערי סת"ם (שיעור נ"ו הערה א'), לבאר דעות הפוסקים בזה.

שוכר צימר לנופש

דנו הפוסקים במי ששוכר צימר לנופש, לכמה ימים בארץ ישראל, אם חייב מן הדין במזווה, או שדינו כשפונדק שעד שלושים יום פטור. וכתב בזה ה'שבט הלוי' (ח"י סי' ק"פ) שדינו כשוכר גמור אף שהוא לכמה ימים, ופונדק שפטור בתוך ל' יום, זהו כשאינו שוכר את הבית, רק משלם על הזכות ללון בבית בעה"ב, אבל כששוכר לגמרי את החדר, אפילו לכמה ימים, חייב מן הדין במזווה, וצריך לברר שהמזווה כשרה ונבדקה כדין.

ושמעתי ממו"ח הגר"י פרידמן שליט"א, אב"ד בב"ד דהגר"נ קרליץ שליט"א, שהחזו"א זצ"ל כששהה בצפת הביא אתו מזווה וקבעה שם, והשאירה גם לאחר שיצא כיון שאסור להוריד מזווה.

דירת אירוח לשבת

והדבר נוגע גם לדירת ארוח לשבת, למש"כ הפוסקים שדין שואל כשוכר, א"כ מי שמתארח ביחידת דיור לשבת חייב במזווה מן הדין. וכיוון שיש כמה דעות בזה בין פוסקי זמנינו, לכן במקום צורך יש לעשות שאלת חכם.

אין ישראל לן בבית ללא מזווה

ויש לציין מש"כ מרן שר התורה, הגר"ח ק"ש שליט"א, בספרו בהלכות מזווה, שנהגו ישראל לא ללון בבית שאין בו מזווה, וכמו שאמרו במדרש שאמרה רות לנעמי: "באשר תליני אליך", שלא תלון בבית ללא מזווה.

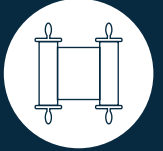

שני שיעורים יומיים באידיש
• לפי סדר 'הדף היומי בהלכה' •
077-2222-666 או *4992 - שלוחה 1/3

חדש בקו השיעורים
של 'דרשו':

סיכום שבועי בדרך היומית בהלכה

עד מתי ניתן לעשות הבדלה? מאיזו מלאכה יש להמנע עד לאחר אמירת 'ובא לציון' במוצאי שבת? האם מותר לצאת לרשות הרבים עם שיירי מאכל בין השיניים?

הבדלה לאחר מוצאי שבת

- מי שלא הבדיל במוצאי שבת, יכול להבדיל עד לסוף יום שלישי. ויש אומרים שניתן להבדיל רק עד לסוף יום ראשון; ויש אומרים עוד, שאם אכל מיום ראשון ואילך ללא הבדלה, אינו רשאי להבדיל לאחר מכן. והרמ"א פוסק כדעה הראשונה, שניתן להבדיל עד ליום שלישי, ואף אם אכל. ולכל הדעות, יש להסמיך את ההבדלה לשבת ככל האפשר, משום שזריזים מקדימים למצוות.
- האמור לעיל הוא בנוגע לברכת 'הגפן' וברכת 'המבדיל'; אבל ברכת 'מאורי האש' - לא ניתן לאומרה אלא במוצאי שבת, וכן אין לברך על הבשמים בתוך סדר ההבדלה מיום ראשון ואילך.

זמן עשיית מלאכה במוצאי שבת

- במוצאי שבת, נמשכת קדושת השבת גם לאחר צאת הכוכבים, ולכן אסרו חכמינו ז"ל את כל איסורי שבת, עד ההבדלה באמירת "אתה חוננתנו" בתפילת ערבית או על היין.
- מי שהוצרך לעשות מלאכה במוצאי שבת לפני תפילת ערבית, יאמר: "ברוך המבדיל בין קודש לחול", ובכך מותר בעשיית כל מלאכה; ואין צורך לומר את כל הנוסח של ברכת ההבדלה.
- מנהג רצוי הוא, שלא לעשות מלאכה במוצאי שבת עד לאחר סיום סדר תפילת ערבית; ועל פי הזוהר הקדוש, יש להחמיר במיוחד בהדלקת אש לפני אמירת "ובא לציון" שלאחר תפילת ערבית.

סעודת 'מלווה מלכה'

- מצוה ללוות את השבת - שנקראת 'כלה' ו'מלכה' - ביציאתה, כדרך שמלויים אדם חשוב בצאתו ממקומו. ועיקר המצוה היא באכילת סעודה רביעית, המכונה 'מלווה מלכה'.
- ראוי להסמיך את סעודת מלווה מלכה ליציאת השבת. ומי שאינו תאב לאכול, ראוי שלא יעסוק במלאכה בדרך של 'קביעות' עד לאחר הסעודה. ועל פי הקבלה יש לאכול סעודה זו עד חצות הלילה.
- בסעודת 'מלווה מלכה', לכתחילה יש לאכול פת. ואמרו רבותינו שאכילת פת חמה במוצאי שבת, יש בה רפואה. וכן ראוי להדר ולאכול בסעודה זו בשר או תבשיל אחר.

הליכה וריצה בשבת

- אסור לרוץ בשבת; וכן, במידת האפשר, אין לפסוע פסיעות רחבות, או לדלג ולקפוץ. וריצה לדבר מצוה מותרת, ואף כשלא ניכר שנעשית לשם מצוה.
- ריצה לצורכי בריאות אסורה בשבת, הן משום איסור הריצה בשבת, והן משום שחכמינו ז"ל אסרו לעשות בשבת כל מעשה שניכר שנעשה לשם רפואה, וכגון נטילת תרופה.
- פסיעה גסה - דהיינו רחבה - מכה את הראייה באחד חלקי חמש מאות (1/500). ולכן, מלבד האיסור שיש בשבת בהליכה בפסיעות רחבות, כנ"ל, יש להימנע מפסיעות אלו גם בימות החול.

מהלכות מלאכת 'הוצאה'

- יש מהפוסקים שכתב כי לכתחילה אין לצאת בשבת לרשות הרבים עם שיירי מאכל בין השיניים. ויש שמתיר, למעט אם מדובר בשיירי מאכל שהדרך להקפיד ולהוציאם מהפה.
- מותר ללבוש בגד או לענווד תכשיט בשבת ברשות הרבים. אולם חכמינו ז"ל אסרו ללבוש בגדים מסוימים ולענווד תכשיטים מסוימים, מחשש שיסירו אותם או שיפלו ויטלטלום ארבע אמות.
- מי שרגלו האחת פצועה, או שנקע את רגלו וצולע וכיוצא באלו - ראוי שלא יצא לרשות הרבים כשרק רגלו האחרת נעולה בנעל; אך ברחוב שאינו מוגדר כרשות הרבים דאורייתא, ניתן להקל.